

Els míssils d'abast mitjà de Washington i Moscou es destruiran en 3 anys

REAGAN I GORVATXEV FIRMEN EL PRIMER ACORD DE DESTRUCCIÓ DE MÍSSILS

El president nord-americà, Ronald Reagan, i el líder soviètic Mikhaïl Gorvatxev van firmar a Washington, el passat 8 de desembre, el primer acord de destrucció d'arsenals nuclears de tota la història. En virtut d'aquest acord s'elimina tota una sèrie d'armes nuclears en actiu de les dues superpotències: els míssils d'abast mitjà (de 500 a 5.000 quilòmetres).

A la cimera de Washington del passat mes de desembre, Reagan i Gorvatxev també van avançar cap a un objectiu més important: l'eliminació de la meitat dels arsenals nuclears estratègics.

En els tres anys posteriors a la ratificació del tractat sobre els euomíssils, els EUA i l'URSS desmantellaran 2.611 cohets, instal·lats o en reserva, amb un sistema d'inspeccions sobre el lloc que obre una via fins ara tancada per a la verificació dels acords sobre control d'armaments. Els resultats de la cimera de Washington, malgrat tot, no van estar prou a l'altura de l'expectació que van desvetllar. Els líders de les dues superpotències no es van posar d'acord en matèria de conflictes regionals —Afganistan i Centramèrica, especialment—, ni tampoc sobre drets humans.

La Iniciativa de Defensa Estratègica (l'SDI), no va impedir, en canvi, els dos mandataris d'anunciar un possible nou tractat per a la reducció d'arsenals nuclears estratègics, que es podria firmar a Moscou la pròxima primavera. Fet i fet, però, totes dues parts van mantenir amb fermesa les postures respectives sobre el projecte de militarització de l'espai, que els soviètics no aproven i que l'Administració nord-americana considera irrenunciable.

El rerafons polític de l'acord, que l'ha embolcallat i alhora l'ha propiciat, ha tingut dos trets especialment destacats. L'un ha caracteritzat l'última etapa de la gestió presidencial nord-americana i

ha tingut un ressò internacional escandalós. No es ni més ni menys que l'Iran-gate, que l'últim any ha enfonsat la popularitat del president nord-americà. L'afer de la venda d'armes a l'Iran, a canvi de l'alliberament d'ostatges nord-americans segrestats al Líban, va ser considerat sinònim de cedir al xantatge terrorista. Ara, amb l'acord històric a la butxaca Reagan recupera el prestigi malmès i ja pot estar segur que passarà als annals de la història contemporània com el primer cap d'estat de Washington que aconsegueix reduir el perill nuclear.

Al seu torn, el cap del Kremlin també ha orientat l'acord dins el marc d'una estratègia global. El procés de reformes propugnat per Gorvatxev té el seu motor d'inspiració, no en l'estratègia de desarmament, sinó en la del desenvolupament econòmic, que per fer-se efectiu s'ha d'impulsar paral·lelament al remodelatge de l'estructura socio-política. La primera autoritat de Moscou podrà per tant, a partir d'ara, una vegada assolit l'acord, plantejar-se la reducció de la despesa militar i dedicar els beneficis d'aquesta operació d'estalvi al desenvolupament de la reforma econòmica. ■

Jordi Duch i Sesplugues

SUMARI

GIBRALTAR, Madrid i Londres acorden el desglaç d'un indret geoestratègic vital.

Pàg. 2

TUNIS-BOURGUIBA, la caiguda del darrer líder independentista del nord d'Àfrica.

Pàg. 7

COMERÇ MUNDIAL D'ARMES, un negoci suculent amb participació de tots.

Pàg. 9

SRI-LANKA, l'Índia enceta un nou Vietman a l'ex-Ceilan.

Pàg. 14

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Redactor en cap: Ramon Roca. Edita i realitza: CIDOB, Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i comandes: Roger de Llúria, 125, 1r. 08037 - Barcelona. Està autoritzada la reproducció esmentant la procedència.

La CEE força el clima d'entesa hispano-britànic

MADRID I LONDRES ACORDEN EL DESGLAÇ DE GIBRALTAR

Per primer cop des que fa 283 anys l'almirall anglès Gerge Rooke va obligar a capitular la fortalesa de Gibraltar, el 4 d'agost del 1704, en un combat encetat arran de la Guerra de Successió espanyola, el Regne Unit i l'Estat espanyol van arribar el passat dia 3 de desembre a un acord sobre el penyal. Fins el dia abans d'aquest acord, gairebé tres-cents anys després de la firma del Tractat d'Utrecht, que va obligar Espanya a cedir Gibraltar a la corona anglesa, la situació per a l'Estat espanyol en aquest contenciós era fins i tot pitjor que quan se li va imposar el mateix Tractat.

El que havia empitjorat per a Espanya des de la data del Tractat d'Utrecht, l'any 1713, era que, a més dels drets de sobirania britànics sobre el penyal establerts al document de pau —estricta-ment s'acabaven enfora dels murs de la fortalesa—, Londres també s'atorgava els drets de propietat sobre l'itsme on està situat l'aeroport gibraltareny. L'any 1969 Londres va afirmar per primer cop la seva sobirania sobre aquest territori que enllaça per terra l'estat espanyol i Gibraltar, fet que va provocar l'ira del govern espanyol i acte seguit el tancament de la reixa. Madrid va alegar que ho feia en aplicació estricta de l'article X del Tractat, que estipula la prohibició d'establir cap comunicació per terra entre Gibraltar i el territori de l'entorn.

Des de llavors Londres ha reafirmat en noves ocasions la jurisdicció britànica sobre aquest troç de territori espanyol no cedit pel Tractat d'Utrecht. L'última d'aquestes ocasions de reafirmació de la legitimitat britànica sobre l'itsme de Gibraltar es va produir l'estiu passat en resposta a la decisió del govern espanyol de rebutjar la inclusió de l'aeroport de Gibraltar en la llista d'aeroports europeus sotmesa a l'aprovació dels ministres de Transports de la Comunitat Econòmica Europea, citats a Brussel·les per donar llum verda al projecte de liberalització del transport aeri comunitari.

Conscient el govern espanyol que l'aprovació d'aquest projecte dificultaria encara més la negociació bilateral hispano-britànica sobre la sobirania del penyal, Madrid s'hi va negar al·legant que significava el reconeixement de la legalitat de l'emplaçament d'aquest aeroport, al qual ha considerat sempre

ubicat en territori usurpat. Des d'aquest punt de vista espanyol calia, per tant, abans de la firma de la directiva comunitària de liberalització del transport aeri, la formalització d'un acord bilateral previ entre Madrid i Londres que privés d'estatus britànic un aeroport construït en una zona ocupada il·legítimament.

Després d'onze reunions hispano-britàniques, i fins al cap de sis mesos d'haver-les encetat el juny de l'any passat, quan Espanya va bloquejar l'acord comunitari de liberalització de l'espai europeu, finalment el dia tres de desembre passat es va arribar a l'històric acord.

En virtut d'aquest acord Londres admet la reserva espanyola sobre la zona on s'ubica l'aeroport de Gibraltar, que es qualifica de territori en controvèrsia. A més d'aquesta entesa sobre la qüestió de principi, l'acord recull punts de coincidència sobre la utilització conjunta de l'aeroport.

Concretament Espanya tindrà sota el seu control una terminal a l'aeroport per la qual passaran tots els viatgers: nacionals i estrangers, amb destinació al seu territori. Igualment l'estat espanyol estarà representat al comitè que es crearà per coordinar les terminals britànica i espanyola, i seran les autoritats també espanyoles i no les britàniques, les que autoritzin els vols de les companyies aèries espanyoles a Gibraltar.

Vist-i-plau de Gibraltar

L'últim punt d'aquest acord, que es perfila com el més controvertit, és el que estipula que les autoritats de Gibraltar tindran vot i veu en la posada en pràcti-

ca de la legislació necessària per l'aplicació de l'acord. Per contrarrestar les probables iniciatives de Gibraltar d'ajornament o d'obstrucció de l'acord, l'única esperança espanyola recau en la bilateralitat del pacte, que compromet per igual a Madrid i a Londres i que per tant fa responsable directe al Regne Unit del seu compliment.

A més d'aquesta esperança, però, el govern espanyol també té fe en la pròpia capacitat de decisió dels ciutadans de Gibraltar, que s'hi hauran de pronunciar en els comicis legislatius d'enguany. Madrid confia que l'acord de Londres faci reflexionar els ciutadans de la colònia sobre el dilema d'haver d'escollir entre la defensa dels seus interessos econòmics a mitjà terme i el manteniment indefinit de la situació actual.

És prou sabut que de cara al 1992, amb l'entrada en vigor de l'Acta Única Europea, amb el consegüent desarmament arancelari, la prosperitat econòmica de la colònia s'haurà de recolzar en bases molt diferents dels privilegis comercials inherents a la seva condició actual tan peculiar. D'aquí només cinc anys, doncs, es pot preveure ja que els interessos econòmics de Gibraltar hauran de ser coincidents en gran part amb els termes de les solucions proposades per Madrid, només per pur imperatiu comunitari.

L'eventual negativa de l'Assemblea de Gibraltar a l'acord de Londres suposaria, per tant, un perjudici evident per als habitants de la Roca, perquè a més d'entranyar un enfrontament amb el govern de la metròpoli, dificultaria el desenvolupament econòmic de Gibraltar, cada cop més lligat a l'activitat comercial del seu aeroport.

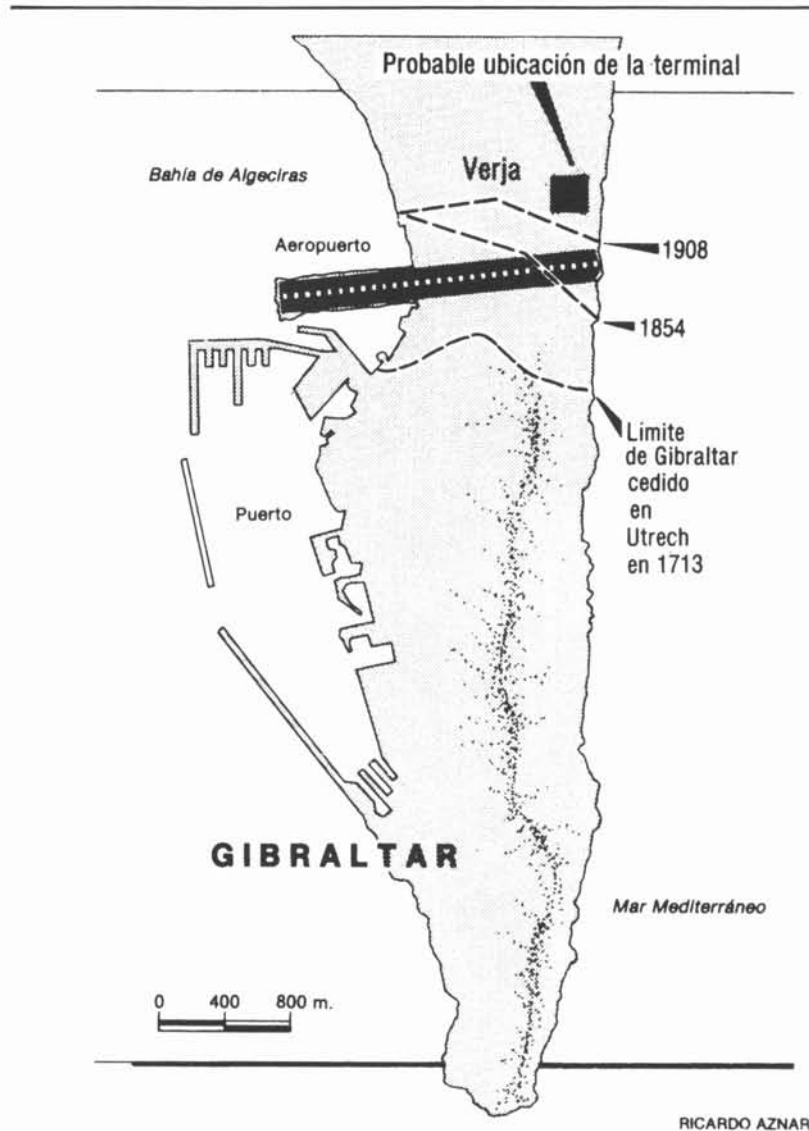
Ho creu així fins i tot el mateix exprimer ministre de Gibraltar Joshua Hassan, que ha qualificat l'acord com «el millor dels possibles donades les circumstàncies», i ha acceptat de ser ell mateix la primera víctima política del pacte hispano-britànic. Un sacrifici personal, el de la seva dimissió de cap de govern de Gibraltar, que sembla lògic que el faci, per no haver de defensar des d'ara, davant dels seus electors, el contrari del que ha proclamat durant tota la seva dilatada trajectòria política. És clar, però, que amb aquesta dimissió s'obre sense cap dubte una etapa més dura en les relacions del penyal amb Madrid. El seu successor al capdavant del partit del govern de Gibraltar, Adolfo Canepa i el socialista Joe Bossano s'oposen a que la cambra legislativa de la Roca doni el vist-i-plau a l'acord i s'enterboleix així qualsevol perspectiva d'apropament a curt i mitjà terme entre la colònia i l'Estat espanyol.

Les tres constants

Si donades les presents circumstàncies no sembla gaire probable que s'alterin les constants que defineixen el contenciós territorial hispano-britànic de Gibraltar, serà bó al menys que enunciem els paràmetres fixos sobre els quals s'emmarca el conflicte. En primer lloc hi ha el desig espanyol, que no s'ha deixat de reiterar mai, d'obtenir el «restabliment de la integritat territorial de l'estat» i per tant d'aconseguir la recuperació de la sobirania sobre el penyal.

La segona constant la defineix el desig britànic, també expressat amb la mateixa reiteració i contundència, de mantenir plenament la seva promesa de no deixar el poble de Gibraltar sota la sobirania de cap altre estat en contra dels desitjos expressats de forma lliure i democràtica pels habitants de Gibraltar. Finalment, el tercer punt de referència invariable d'aquest contenciós el determina el mateix desig dels habitants de la Roca, que a través de les urnes, dels seus representants polítics, i de manifestacions públiques, s'han pronunciat en contra de passar sota la sobirania espanyola.

Davant d'això l'única línia d'actuació que li queda a Madrid i l'única conseqüent amb el seu caràcter democràtic, és la de guanyar-se la bona voluntat de la majoria dels habitants de Gibraltar i de convencer-los que els convindria més passar sota la sobirania espanyola. Un afany que, tot s'ha de dir, cada cop queda més lluny de fer-se real si es tenen en compte les dades purament estadístiques. Si sobre la base dels resultats de les eleccions generals de 1976, al penyal, es desprèn que llavors

Mapa de Gibraltar amb els successius límits i l'ubicació de l'aeroport.

un 11% de l'electorat de Gibraltar estava disposat a acceptar el recanvi de sobirania, avui són molt pocs els que votarien de forma lliure a favor d'aquest recanvi: només un 0,5%, segons una enquesta d'opinió feta el mes d'agost passat.

En la davallada en picat d'aquest índex de població de Gibraltar disposada a acceptar la sobirania espanyola hi ha jugat un paper fonamental el PSOE d'Andalusia. Des del 1976 els socialistes andalusos han projectat i han portat a terme una política econòmica i cultural de cara a Gibraltar, configurada des d'una visió global. Han proposat la creació d'una mancomunitat de municipis del Camp de Gibraltar (Jime-

na, San Roque, La Línea, Algeciras, Tarifa, Castellar i Los Barrios), en la qual Gibraltar mateix s'hi veïés envoltat i al mateix temps temptat de convertir-se —en les condicions especials que calgués— en el vuitè municipi de la mancomunitat. Però la política cultural amb què el PSOE d'Andalusia ha intentat inaugurar aquesta actuació global i aquest moviment envoltent no s'ha traduït en res coherent. I el resultat de tot plegat ha estat el que calia esperar: la població de Gibraltar s'ha adonat que darrera de l'interès jurídic de l'Estat espanyol per l'annexió territorial del penyal no hi havia cap altra cosa que el desig d'obtenir el relleu de la guarnició militar britànica per una altra d'espanyola.

Enclau geoestratègic

No ha d'estranyar ningú que les aspiracions espanyoles sobre Gibraltar tinguin, a més de caràcter històric-tradicional, basat en l'afany de recomposició territorial de l'estat, un perfil de marcat accent defensiu. L'any 1983 l'almirall Hermenegildo Franco, ex-capità general de la zona marítima de l'estret de Gibraltar, es va pronunciar sobre aquest indret dient que «hi ha causes de tipus històric que, mal que ens pesi, fan que el domini espanyol de l'estret no sigui tant absolut com caldria que fos; això és degut al fet que, per dominar amb fermesa aquest pas, s'han de complir dues condicions: l'una, comptar amb una posició sòlida en el seu punt més estret, i l'altra, dominar els seus accessos. Desgraciadament per a Espanya —continuava dient— aquestes premisses, en el decurs dels dos últims segles, no s'han complert a causa de la nostra pròpia feblesa i per l'ansia de domini i control que n'exerceixen el Regne Unit i França».

El desig espanyol d'arribar a controlar algun dia l'estret, no és gens gratuït. Per Gibraltar passen diàriament 565.000 tones de petroli, i creuen l'estret 58.000 barcos l'any, el que suposa el 50% del tràfic marítim mundial, que transporta el 30% dels productes energètics que consumeix tot Europa. En un treball conjunt els coronels de l'exèrcit espanyol Miguel Alonso i Luis Oliver Buhigas afirmen que «l'estret és transcendent per al domini de la Mediterrània, molt més que el canal de Suez; sense la seva possessió Occident perdria no només el domini sobre aquest mar i les bases defensives que hi té escampades, sinó també tota possibilitat de vigilància de la costa del nord de l'Àfrica, fet que l'obligaria a recular uns dos mil quilòmetres el cinturó de bases occidentals».

A més de ser el nexa d'unió de la Mediterrània i l'Atlàntic, l'estret és també

la frontera entre Europa i Àfrica, i l'indret de traspàs en la ruta marítima entre l'Est i l'Oest. Això és precisament el que converteix l'estret en un punt d'importància cabdal en cas de conflicte. De fet totes dues super-potències: la Unió Soviètica i els Estats Units contemplan la possibilitat de taponar aquest indret en cas d'enfrontament. Per a Occident això suposaria impedir el pas dels submarins nuclears soviètics amb destinació a l'altra banda de l'Atlàntic. Per al Pacte de Varsòvia això mateix suposaria privar Europa d'una de les vies fonamentals per al subministrament de productes energètics i primeres matèries. En qualsevol dels dos casos, el taponament es faria mitjançant l'emplaçament de càrregues explosives de profunditat, del tipus nuclear. Però tant si es minés com si no es minés, el paper d'Espanya a la zona de l'estret, en cas de conflicte, seria el mateix: controlar o impedir el pas dels barcos i submarins soviètics. No és cap casualitat, en aquest sentit que, malgrat l'oposició d'alguns polítics nord-americans, Washington decidís vendre, el 1983, a Madrid, sis helicòpters SH-60 Lamps, que avui són el sistema més adequat per a la recerca i atac a submarins. En aquests moments, aquesta unitat de vol està emplaçada al portaeronaus «Príncep d'Asturies», amb base a Rota, seu del Grup Aeronaval de Combat.

Escull per a la integració militar atlàntica

L'Estat espanyol és l'únic país que té enclaus militars a tots dos costats de l'Estret —amb Ceuta i Melilla al Sud— però els estratègies militars coincideixen a assegurar que les Forces Armades espanyoles no disposen de prou potencial per projectar aquest avantatge inicial. De fet els únics potencials bèl·lics que es consideren aptes, des del punt de vista de la seva capacitat de practi-

car una estratègia de domini eficaç de l'estret i dels seus accessos, són els dels Estats Units o els de l'OTAN. D'aquí, doncs, la que es consideraria gran aportació espanyola a l'OTAN i als Estats Units: la utilització del territori espanyol per aconseguir el control de la zona.

Les reticències de Madrid a acceptar-ho, però, ja fa anys que són més que evidents. El ministre de Defensa, Narcís Serra, ja va deixar escrit l'any 1985, a la revista *The Washington Papers*, en l'article «Spain, studies in political security», que «Gibraltar, dins de la Península Ibèrica, és l'únic enclau colonial d'Europa. Una aliança militar amb la potència colonial que està ocupant una part del nostre territori no pot ser acollida per ningú com un projecte excitant». Abans d'aquest pronunciament els britànics ja havien deixat molt clar que no permetrien que el comandament sobre la zona Iberland (subcomandament de la gran zona SACLANT, integrada per l'Eastland, l'Iberland i el Westland), amb els límits a la frontera nord-atlànica hispano-portuguesa, al Nord, el Tròpic de Càncer, al Sud, i les illes Açores a l'Oest, recaigués en un militar espanyol. Sota aquest principi, una eventual integració militar espanyola havia de suposar la negociació pel repartiment dels sub-comandaments, amb Portugal, el Regne Unit i Itàlia. Donades aquestes circumstàncies i ateses les agres discussions que aixecà dins el Ministeri de Defensa la premissa imposada pel Regne Unit, es decideix quedar fora de l'estructura militar atlàntica.

Després de prendre aquesta decisió, l'interès de Londres a continuar fent valer la seva presència militar a la zona es va fer palès amb la instal·lació al Penyal d'unes quantes desenes d'unitats de missils Exocet. ■

Jordi Duch i Sesplugues

L'electorat polonès no accepta el projecte de reformes econòmiques i polítiques

POLÒNIA NO VOL LA «PERESTROIKA» DE JARUZELSKI

El primer referèndum convocat el passat 29 de novembre a la Polònia socialista es va saldar amb la derrota del govern polonès que encapçala el general Jaruzelski. Va ser el primer cop també que un govern d'un país de l'Est perdia un referèndum: menys de la mitad del cens electoral polonès va donar suport al projecte de reformes econòmiques i polítiques propugnat pel govern de Varsòvia.

Sobre un índex de participació del 67% del cens (ja prou elevat si es té en compte que el sindicat independent i clandestí Solidaritat havia fet una crida a l'abstenció), un 27,7% dels votants es va pronunciar en contra de la reforma econòmica i un 24,5% en contra del model polonès de democratització de la vida política. Tant sols el 44% del cens va votar afirmativament, a la primera pregunta, i un 48% a la segona.

El govern de Varsòvia va plantejar la consulta popular sobre la base d'una doble pregunta. La primera deia textualment: ¿Vostè és partidari de la plena realització del programa de sanejament radical de l'economia, que ha estat aprovat pel parlament i que té per objectiu millorar sensiblement les condicions de vida, sabent que aquest objectiu requereix un període transitori difícil, de dos a tres anys, en el qual es produiran canvis molt accelerats?

La segona, de contingut polític, era: ¿Vostè és partidari del model polonès de profunda democratització de la vida pública, encaminat a consolidar l'autogestió, a ampliar els drets dels ciutadans i a augmentar la seva participació en govern del país?

De fet se sabia per anticipat que l'anunciada reforma econòmica només serviria, en principi, per justificar l'augment dels costos de vida i la retallada dels salaris. També es pressentia que la democratització promesa no portaria ni tan sols un sistema pluralista, i molt menys la legalització del sindicat independent i clandestí Solidaritat.

Amb el plebiscit el govern polonès no tractava d'obtenir res més que el suport social necessari per continuar, en les millors condicions possibles, la reforma econòmica començada l'any 1982, que per a l'any actual promet una pujada dels preus d'un 40%, i que arriba el 110% en alguns productes alimentaris i fins al 140% en els energètics. Després de les reformes econòmiques del

1956 i del 1974, la del 1982 havia tornat, com les anteriors, a fer fallida, enmig de l'estrèpit de veus governamentals que ho prometien tot per als últims trenta anys. «Ara —es deia en medis oficials de Varsòvia— les condicions són millors que l'any 1982 perquè encara que el deute extern continuï creixent, hi ha acords de refinançament amb tots els creditors occidentals, mentre que a l'Est, Polònia va recuperant la credibilitat.»

Aquests arguments no van convèncer prou i van ser rebutjats pel 27,7% dels votants (només un 44% de vots afirmatius sobre el total del cens electoral).

Urnes per a una bancarrota

A canvi de la petita legitimació que hauria pogut suposar la victòria a la consulta, l'Estat no podia oferir gran cosa a la població. Com a màxim, un creixement del 5% o 6%, segons dades oficials, en el terreny econòmic. La negativa dels electors polonesos a l'acceleració de la reforma econòmica no impedirà, així sí, que el règim del general Jaruzelski continuï impulsant-la, encara que sigui a un ritme més ralentitzat del que havia previst l'Executiu. Els trets fonamentals d'aquesta reforma econòmica són: la posada en marxa de mecanismes de mercat, l'ampliació de l'autonomia de les empreses, paral·lela al tancament de totes aquelles que no siguin rendibles, l'impuls en la crea-

ció d'empreses mixtes amb capital estranger, el foment d'un sector privat que ja està representat per unes quatre-centes cinquanta mil empreses, amb nou-cents mil empleats, i la intenció d'impulsar una reforma bancària a l'estil de l'hongaresa.

Com a resultat de tot això, el país haurà de ser capaç d'afrontar en molt millors condicions els seus greus problemes d'infraestructura industrial atès que el 60% dels seus mitjans de producció estatals es consideren totalment obsolets; haurà d'aconseguir posar fre a l'índex d'inflació creixent que se situa entorn del 20% anual i, sobretot, eixugar l'enorme deute extern de gairebé quatre bilions de pessetes. Un deute que hipoteca cada ciutadà polonès en més de cent-mil pessetes, xifra que es correspon amb el salari mitjà de dos anys, si es pren per referència l'actual cotització de la moneda polonesa al mercat negre.

Així doncs, encara que amb una lleugera millora en el capítol de proveïments respecte de l'any anterior, els polonesos són molt lluny de veure normalitzada la seva economia quotidiana. El sou mitjà oficial, de trenta-mil zlotys (disset mil pessetes al canvi oficial) —50.000 o 60.000 (28 o 30 mil pessetes) si se li afegeixen els ingressos negres—, continua sense bastar per al sosteniment d'una família i cal esperar 15 o 20 anys per aconseguir un habitatge, amb una llista d'espera de quatre milions de persones que la sol·liciten.

Arran de tot plegat, des del 1981, unes vuitanta mil persones se'n van cada any de Polònia amb destinació als Estats Units, a la República Federal d'Alemanya, o més recentment a Roma, la capital italiana, on des del mes de juny de l'any passat s'han establert ja uns quatre mil peregrins polonesos.

Societat i govern, confrontats

Els resultats del referèndum confirmen per sobre de tot que, tal com sempre ha defensat el líder sindicalista Lech Walesa, el diàleg i la negociació entre el poder i les forces de l'oposició és imprescindible per obrir una perspectiva de superació del desastre que viu Polònia. I ara com ara aquest apropament no tan sols no existeix sinó que la societat i el govern continuen profundament enfrontats, sobretot en el terreny polític. L'oposició no ha discutit mai la necessitat d'una reforma econòmica, però sempre ha deixat molt clar que no estava disposada a legitimar el govern que se li va imposar per al força ara fa sis anys. Per la seva banda, dins del govern les reticències més significatives contra l'oposició es destapen en aquests moments de dins del propi aparell burocràtic —quadres de l'Estat, del partit i de l'economia—, i són, en certa forma, comparables als que es manifesten a l'URSS: reaccions contra l'afebliment de poder dels sectors burocràtics que corre en paral·lel a les mesures dinamitzadores de l'economia.

Ni l'amnistia del 1984, ni les legislatives del 1985 —amb un 70% de vots afirmatius, ni el referèndum, no han alterat la regla d'or de la política polonesa: la societat i el seu govern, confrontats «ad aeternum». En aquesta conjuntura, en què las actituds polítiques oscil·len entre l'activisme, el pragmatisme —el que la tradició polonesa coneix com a «positivisme»— el pessimisme i l'escepticisme, només el consens podria retornar la confiança del poble envers les seves autoritats. Un consens que l'església catòlica va intentar fa un temps, aprofitant la seva enorme influència dins el cos social polonès, però que finalment va abandonar, arran de l'apropament diplomàtic entre Varsòvia i la Santa Seu.

Actualment es calcula que l'oposició edita il·legalment unes sis-centes publicacions a tot el país —entre elles, el setmanari Mazowsze, de Varsòvia, amb una tirada d'entre els cinquanta-mil i setanta-mil exemplars— a més d'uns cinc-cents llibres anuals, emissions de ràdio i un nombre indeterminat de vídeos i cassettes. Segons les dades confidencials d'un sondeig oficial sobre l'audiència de la premsa clandestina, el

Wojciech Jaruzelski.

10% de la població declara tenir accés regular a ella.

Des de fa algun temps, l'espectre de les organitzacions il·legals ja no es redueix a Solidaritat. Independentment de la qüestió de la seva actualitat, molts polonesos han hereditat l'actitud ètica i l'experiència política d'aquest sindicat independent al qual es van afiliar deu milions de ciutadans —gairebé tothom en edat laboral en un país de 37 milions d'habitants—, i que va portar a terme una revolució incruenta molt aplaudida a dins i fora de l'estat polonès. El que demostra que aquella experiència no va ser endevades és la multiplicitat d'iniciatives polítiques que han anat sorgint en la penombra de la il·legalitat, i des d'on es formula idees i es defensa programes sensiblement diferents a aquell. La major incidència d'aquest fenomen de revifament polític pluralista es concentra en el sector de població més jove. Molts d'ells actuen amb independència total dins l'oposició sense buscar ni tant sols l'enfrontament global amb l'estat i la seva visió de futur sembla també més optimista que la dels propis pioners; activistes i ex-activistes de Solidaritat.

Creat el 1985 a partir de la reivindicació del dret a l'objecció de consciència i de la vaga de fam de l'objector Marek Adamkiewicz, el moviment Pau i Llibertat és una bona expressió d'aquesta nova realitat política polonesa. La ideologia dels seus correligionaris no sembla altra cosa que la versió polone-

sa de la barreja d'ideals ecologistes —«verds»—, pacifistes i democràticoradicals, habituals entre la joventut centreeuropea, oriental i occidental. En l'àmbit polonès aquest nou corrent es mostra molt crític en la interpretació dels fets històrics de l'últim segle i també menys respectuós amb determinats temes de política estatal que Solidaritat al seu moment va considerar tabú per raons de realisme polític. Entre ells, la presa de posició enfront de l'exèrcit i les aliances militars. Un punt aquest que Pau i Llibertat, en una carta adreçada al líder soviètic Mikhaïl Garbatxov fa servir per acusar «les super-potències i especialment a l'URSS, de tractar els països europeus com a objectes», a més de refregar-li per la cara que «la sobirania dels estats pertanyents al bloc de l'Est és una ficció flagrant perquè el Pacte de Varsòvia no funciona com a autèntica aliança militar sinó com a instrument de la política exterior soviètica.

L'únic que l'oposició jutja positiu d'aquesta consulta popular és que s'hagi fet en unes condicions d'absoluta credibilitat. I el principal beneficiari d'això ha estat el seu perdedor: el general Jaruzelski, que guanya molt del seu prestigi perdut arran del cop d'estat del desembre del 1981.

Només el temps, però, dirà si aquest és un èxit prou significatiu de Jaruzelski per conduir el règim cap a un procés de reconciliació amb la societat. ■

Jordi Duch i Sesplugues

Ben Ali Pren posicions a Tunis

LA CAIGUDA DEL DARRER LÍDER INDEPENDENTISTA DEL NORD D'ÀFRICA

Han estat suficients dos mesos i pocs dies més perquè es produïssin esdeveniments excepcionals per a Tunísia. Habib Bourguiba, una vegada finalitzat el procés de més gran magnitud que s'hagi pogut celebrar en aquest país contra els integristes del Moviment de la Tendència Islàmica (M.T.I.), és destituït en raó de la seva incapacitat per desenvolupar les funcions inherents al seu càrrec. El primer ministre Ben Ali, nomenat per ell mateix tan sols un mes abans, s'encarrega de procedir a tancar aquesta llarga etapa política de trenta anys de l'anomenat «Combatent Suprem». S'obre davant del poble de Tunísia una nova perspectiva que, no ho podem dubtar i les reaccions posteriors així ens ho confirmen, pot ser diferent.

És a mitjan del proppassat mes d'agost que el president Bourguiba va fer distribuir per tot el país una sèrie d'ordres les quals anaven encaminades a combatre qualsevol manifestació que pogués donar lloc a la propaganda de l'Integrisme a Tunísia; entre d'altres destacava la prohibició de la utilització del «chador», així com el que els homes i dones anessin vestits amb robes que mostressin clarament la seva tendència religiosa. La creació de milícies formades per militants del Partit Socialista Desturia (P.S.D.) per col·laborar amb la policia en funcions d'informació i de vigilància per tal de controlar i posar fre a la violència integrista, s'organitzà ràpidament sota la direcció de Majub Ben Ali, amic íntim del president de la república. El control fou bastant sever tant al carrer com en els edificis oficials i públics. Juntament amb aquestes iniciatives es desplegà una informació a nivell diplomàtic pel que fa a les Ambaixades acreditades a Tunísia a fi i efecte d'informar els ambaixadors del sentit d'aquesta política d'ordre intern que anava encaminada a l'erradicació del terrorisme integrista.

Paral·lelament a aquests fets i directors es munta un judici contra més de seixanta integristes sota un tribunal d'excepció: el tribunal de la Seguretat de l'Estat presidit pel Procurador General de la República amb la qual cosa es pretengué donar-li gran importància així com que fos una mesura intimidatòria i d'escarment als seguidors dels acusats. Des del seu inici es parlà de condemnes a mort i anà condicionat per les conductes i actituds que havien tingut

anteriors processats envers els magistrats en els darrers judicis a membres d'aquests grups extremistes; això encara va fer més incòmoda la posició dels processats davant del col·lectiu de jutges i advocats, altres vegades agredits violentament.

Pel que fa les implicacions iranianes dins del M.T.I. no són clares: el govern estigué molt interessat en fer-les evidents però els líders del partit així com els militants ho negaren i feren constar que no estaven relacionats amb el shiisme sinó que el seu enquadrament és dins la línia dels Germans Musulmans Egipcis. De totes maneres, el govern continua desenvolupant la seva política interna de control policíac fent-lo arribar a la Universitat i a les Mesquites. Tot això i la possibilitat que el procés acabés amb un nombre considerable de condemnes a mort crea dins del país una situació d'inquietud i no sols dins de l'oposició, que opina que la campanya de premsa que es féu per part del govern contra els processats va ésser molt mal enfocada i es veia clara la intencionalitat de no donar esperances a possibles commutacions de penes de mort mitjançant les prerrogatives del president de la República.

En aquests moments, com en quasi tot el transcurs del seu mandat, Bourguiba concentra en si mateix quasi tot el poder del país i a més a més era clara una ben predisposada animadversió del vell president envers aquest grup polític, i per tant en tenir a les seves mans la vida dels integristes pintava un final més aviat pessimista, afegint-hi les clares mostres de senilitat del «Comba-

tent Suprem». L'oposició confia en poder repetir la campanya que es féu pels esdeveniments que es desenvoluparen a conseqüència de la «Revolta del pa», aviat farà tres anys; en aquest cas els resultats foren positius. D'entrada el judici va tenir els seus motius d'escàndol en no admetre el tribunal un recurs dels advocats defensors contra el President, procurador general de la república, és a dir fiscal, i per tant depenent directament del Ministeri de Justícia. Això plantejava motius d'anticonstitucionalitat per ser part interessada i practicar una doble funció; no solament fou aquest un motiu de protesta sinó que el tribunal era totalment compost per membres advocats del partit Socialista Desturia.

Tot aquest estat de coses d'entre d'altres, varen mobilitzar encara que tímidament moltíssims intel·lectuals progressistes i els partits de l'oposició que seguien la tàctica d'aconseguir signatures i enviar al President sol·licituds de clemència: el Moviment dels Demòcrates Socialistes (M.D.S.), Partit de la Unitat Popular (P.U.P.), Partit Comunista de Tunísia (P.C.T.) i l'Assemblea Socialista Progressista (R.S.P.).

Hi van haver mobilitzacions al carrer però, això sí, governamentals: tot el govern en ple encapçalat pel primer ministre Rachid Sfar va ser protagonista d'una manifestació de grans proporcions d'adhesió al president Bourguiba, i, en els discursos que es feren es deixà ben clar que l'integrisme era l'enemic comú i era representat per una mena de «Neosionisme» aliat de l'Iran, — estranya i complicada expressió— tot això ajudat per la celebració del

ÀFRICA

cinquanta-tres aniversari de la detenció del President pels francesos i la visita per part dels manifestants de la seva casa natal a Monastir. Es fa obvi el continuat culte a la personalitat que s'ha vingut desenvolupant en aquest país des de fa molts anys. No cal dir que foren demanades penes de mort i va ser clara la inflexibilitat del poder polític i judicial, tot això acompanyat de diverses substitucions ministerials així com a altres nivells per tal de poder controlar més el ja excessivament controlat, — entre d'altres els mitjans d'informació governamentals. Les opinions dels diaris estrangers sobre el país varen irritar el president i procedí als canvis que cregué convenients així com incrementà la presència del poder polític en el control religiós del país.

L'inici de la reunió de la Lliga Àrab a nivell de ministres d'Afers Exteriors a Tunis del dia vint-i-u de setembre, sembla que fou la causa mitjançant l'excusa de la detenció d'altres integristes, de l'ajornament de la publicació de la sentència; països com Argèlia i Aràbia Saudita havien desaconsellat mesures dràstiques contra els integristes, la situació al nord d'Àfrica d'un temps ençà ha sofert la influència clara de l'islamisme integrista, i no és cosa gens difícil de trobar nombroses fotografies de l'Iman Jomeini amb una clara al·lusió a la unitat islàmica, fenomen que cada vegada es va fent més patent. En altres èpoques foren altres líders polítics els que se'n feren capdavanters: cal recordarr aquells intents de gran envergadura que havia pretès Gamal Abdel Nasser. Posteriorment les temptatives de Muhamad El Gadaffi, cadascú dins la seva trajectòria.

Les posicions s'han radicalitzat i la revolució iraniana ha deixat empremtes en la quasi totalitat dels països de l'àrea islàmica. Els avenços tecnològics han fet que la propaganda no es limités a la lletra impresa sinó que hom pot escoltar la veu de Jomeini a través dels diferents mitjans d'audiència d'una manera més directa i que en forma de cassettes s'editen amb gran profusió no sols a l'Iran sinó també en països en els quals l'aliniació política és diferent a la de l'esmentat Egipte per exemple.

El possible desegany de les grans masses de la població envers el que fins ara ha succeït en relació a l'esforç d'independització de les nacions àrabs subjectes a clares influències occidentals d'utilització, ha afavorit l'aparició de certes tendències puristes, ha fet que grups nombrosos d'intel·lectuals, estudiants, poble treballador, etc., vegin un possible pas cap a la revolució veritable en el seguiment d'aquestes. És evident que en aquests moments el món àrab està en plena ebullició; no cal es-

mentar les guerres i accions que s'hi duen a terme, el problema irèsolt amb l'estat d'Israel, el Líban, la problemàtica del golf i totes les situacions encobertes que en aparença no reflecteixen les circumstàncies de cada un dels estats però que de tant en tant surten a la superfície amb especial violència. D'això no s'escapa quasi cap país: és significativa l'acció violenta de la Meca i n'és clara la comprensió del problema per part de certs països que, com dèiem anteriorment, i des de posicions polítiques distintes, recomanen una certa prudència envers les mesures a prendre davant d'aquesta problemàtica.

El nou primer ministre de Tunísia, Ben Ali.

El judici acaba amb l'anunci de set condemnes a mort, no obstant, com ja s'ha dit, haver-se fet clares insinuacions i pressions envers la possible actuació de Bourguiba —política per altra banda que a través de tants anys de poder ha passat de voler instaurar una democràcia de tipus occidental a un total culte a la personalitat que el deixa ben lluny, en inici, d'aquest desig—. S'afegeixen tot seguit, com n'és conseqüència evident, mesures autoritàries i dictatorials totalment subjectes a l'arbitrarietat que en el curt termini de l'últim mes i mig l'abocaren a la pròpia desaparició política. Cinc dies després que es fessin públiques les sentències, hi va haver canvis polítics; el president va destituir el primer ministre Rachid Sfar i el substituï pel ministre de l'interior Zine el Abidin Ben Ali que a la vegada conserva la seva cartera i a més a més l'anomena secretari general del Partit Socialista Desturista. En els ambients polítics de Tunísia es parla que això obeeix a una posició d'enduriment per part del president Bourguiba encara que com s'ha pogut comprovar els resultats han estat diferents al ja comentat i previst en el que es refereix a política interna i fins

i tot pel que fa referència a l'exterior, com també per al «Combatent Suprem»: la seva tomba política.

En pocs dies es desenvoluparen un seguit de canvis; entre d'altres el del director del PSD, Abdel Malek Karif, per tres dies, Majub Ben Ali dues setmanes, i, per últim Hamed Kurui, tots tres pel mateix càrrec. Aquests canvis i la situació política existent deixaren ben clares les evidents mostres de senilitat i d'incapacitat política d'aquest home de vuitanta-quatre anys; a tot això, fugint dels consells, es procedí a l'acompliment de dues penes de mort: el mateix vuit d'octubre es discutí si això era una constatació de la duresa del nou primer ministre davant de la possible feblesa de Rachid Sfar, es parla de si en aquells moments Tunísia es dirigia a un sistema de dictadura militar donada la categoria del primer ministre, que per altra banda fins el moment, és una de les poques excepcions dins del món àrab.

Per fi, el set de novembre, Zibe el Abidin Ben Ali, primer ministre, procedia a destituir el president en funció de l'article 57 de la constitució en el qual s'especifica la possibilitat que el primer ministre passi a ser president de la república si el que ho és en aquells moments presenta les característiques d'incapacitat.

Emparcat per l'informe que varen redactar els metges, Ben Ali tancava una etapa, llarga per altra banda, de la història de Tunísia. Aquest canvi va ésser ben rebut arreu; les seves primeres declaracions semblaven tenir un sentit més democràtic: s'assegura la redacció d'una llei de partits polítics, i també una de premsa, així com un rebuig a les presidències vitalícies.

Per una banda es va remarcar la seva intransigència davant del moviment integrista, però el que sí que ha estat real és l'amnistia decretada poc temps després —entre els amnistiats n'hi ha 608 del MTI—, l'indult de la pena de mort de l'últim integrista pendent d'executar així com la desaparició dels tribunals d'excepció i la participació de l'oposició en els mitjans de comunicació. Pel que fa referència a la política exterior, el positiu que representa tonar a establir relacions diplomàtiques amb el país veí, Líbia, trencades a mitjan estiu.

És evident que amb el poc temps que fa que es produí la destitució de Bourguiba, s'obre un panorama que amb els pocs elements de judici que podem tenir fins el moment sembla molt més realista i democràtic acabar una part de la història del país àrab que s'inicia amb fets capitals positius, inoblidables per al poble tunisià però que en els darrers anys s'havien malmès. ■

Enric Crusat i de Abaria

El cas Irangate fou un iceberg

EL COMERÇ MUNDIAL D'ARMES

A conseqüència de l'Irangate s'ha posat en relleu tot allò relacionat amb l'armament, però, més que les xifres d'importació-exportació dels països rics i altres no tant rics cap al Tercer Món, és el destí de l'arma mortífera i l'autoritat que ha donat el vestit blau el que de veritat interessa. El cas Luchaire a França ha fet trontollar Mitterrand mateix. Entre el 1982-84 França va enviar oficiosament prop de 500 mil obusos a l'Iran i la comissió de la venda podria anar a mans de François Diaz i Paul-André Falcoz. Les dues persones gestionen empreses amb negocis paral·lels amb el Partit Socialista. Aquestes afirmacions es desprenen de l'Informe Barba, designat expressament pel partit que ostenta el Govern francès.

S'han obert investigacions a diversos països europeus per la possible exportació d'armes com Portugal, Itàlia, Espanya, Bèlgica, Dinamarca, etc. Està en boca de molta gent que el trafic d'armes és un fet real tant si hi ha embargament o prohibició com si no.

El govern espanyol té prohibit vendre armes als països en guerra i també a aquells que no apliquen d'una forma clara els drets humans (Paraguai, Xile, Sud-àfrica, Iraq, Iran, Síria, Líbia i Taiwan). En l'actualitat l'Estat espanyol ocupa el nombre 8 del *ranking* d'exportacions d'armes dirigides cap al Tercer Món. Igualment ocupa la vuitena posició pel que fa a les despeses amb gairebé 7 mil milions de dòlars l'any 1987. El port de Barcelona és el segon d'Europa pel que fa al trafic d'armament i altres com el de Las Palmas de Gran Canàries, Santander, etc., són prou importants.

És curiós pensar que el Marroc, un dels cinc primers països receptors d'armes espanyoles, rebí material bèl·lic bàsicament per fer-lo servir contra l'ex-Sahara Occidental, que havia estat un territori de l'Estat espanyol. Cal recordar també que el país veí pot ésser un adversari hostil per Ceuta-Melilla-Canàries.

Les empreses estatals del sector, l'any 86, han exportat 32.000 milions en concepte d'armament. Bazan va perdre el mateix any 12.700 milions, Santa Barbara quasi 14.000 milions, només CASSA aconseguí 1.600 milions de beneficis.

El sector dona feina a 60.000 empleats comptant la pública i la privada. Algunes de les empreses han comercialitzat i comercialen amb dictadures o països prohibits per l'ONU i també es pot dir clarament que armes fabricades a l'Estat espanyol disparen a matar a l'Iraq i a l'Iran.

PAÏSOS QUE HAN DONAT SUPORT A LA GUERRA DEL GOLF, 1980-86

País	Iran		Iraq	
	Armes (1)	Altres Suport (2)	Armes (1)	Altres Suport (2)
Suport als dos països				
Àustria	x		x	
Bèlgica	x		x	
Brasil	x	x	x	x
Bulgària	x	x	x	x
Xile	x		x	
Xina	x	x	x	x
Txecoslovàquia	x	x	x	x
Etiòpia		x	x	
RFA	x	x	x	x
França	x		x	x
RDA	x	x	x	x
Crècia	x	x	x	x
Hongria	x	x	x	x
Itàlia	x	x	x	x
Corea del Nord	x		x	
Països Baixos	x		x	
Pakistan	x	x	x	x
Polònia	x	x	x	x
Portugal	x		x	
Aràbia Saudita		x		x
Sud-Àfrica	x		x	
Espanya	x		x	x
Suècia	x	x	x	
Suïssa	x		x	
Regne Unit	x	x	x	x
USA	x	x	x	x
URRS	x	x	x	x
Iugoslàvia	x	x	x	x
Suport només Iran				
Algèria	x	x		
Argentina	x	x	(x)	
Canadà	x	x		
Dinamarca		x		
Finlàndia	x	x		
Israel	x	x	(x)	
Kènia		x		
Corea del Sud	x	x		
Líbia	x	x		
Mèxic	x	x		
Singapur		x		
Síria	x	x		
Taiwan	x	x		
Turquia	x	x		
Vietnam	x			
Iemen del Sud		x		
Suport només Iraq				
Egipte			x	x
Jordània			x	x
Kuwait				x
Marroc				x
Filipines			x	x
Sudan				x
Tunisia				x
Emirats Àrabs Units				x
Iemen del Nord				x

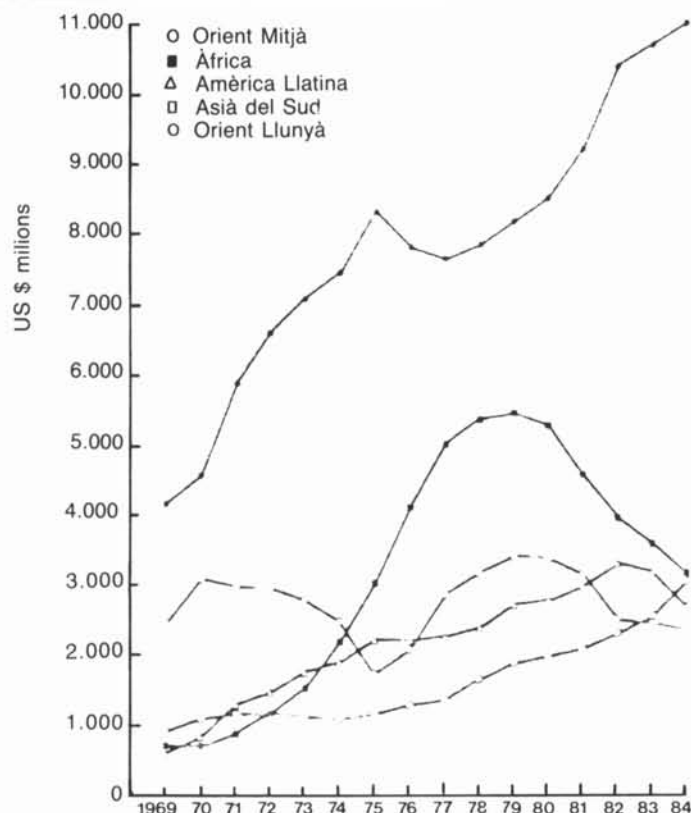
El quadre superior ens mostra els països que ha donat suport a l'Iran, a l'Iraq o ambdós països bel·ligerants. Encara que alguns governs no estan d'acord amb la transacció d'armes destinades al Golf, la gran majoria ho aproven pels diners que el sector genera.

(1) Inclou petites i grans armes, municions i explosius.

(2) Inclou jeeps, camions, carros, etc.

Font: SIPRI, Base de dades.

TRÀFIC D'ARMES

IMPORTACIONS D'ARMES DEL TERCER MÓN PER REGIONS, PERÍODE 1967-86

(L'indicador de valor està expressat en dòlars americans al preu constant del 1985.)

A la gràfica del costat destaca el gran impuls que ha tingut la importació d'armes i altres suports de defensa, cap al Golf Pèrsic, sobretot arran del 1974 i del 1980 que coincideix amb els moments immediats més tensos políticament i militarment parlant. Fins a mitjan 1987 el conflicte Iran-Iraq ha costat segons alguns estudis contrastats quatre-cents mil milions de dòlars. L'Administració de Teheran dedica 24 milions de dòlars diàriament al rearmament.

Destaca també el continent Africà, que tant augmentà en la dècada dels 70 i que hores d'ara baixa vertiginosament. La tendència de la resta de regions marcades en el gràfic és l'increment constant. Cal exceptuar l'extrem orient per raons conjunturals, (Vietnam, Cambotja, etc).

Pais Importador	% del total Import T. Món	Pais Importador	% del total Import T. Món
1. Iraq (1)	12,1	11. Jordània (9)	2,0
2. Egipte (2)	9,8	12. Iran (20)	2,0
3. Índia (4)	9,5	13. Algèria (14)	1,8
4. Síria (3)	8,5	14. Angola (17)	1,7
5. Aràbia Saudita (6)	7,2	14. Cuba (12)	1,6
6. Líbia (5)	4,5	15. Nigèria (13)	1,5
7. Argentina (8)	3,3	16. Kuwait (19)	1,5
8. Pakistan (11)	2,9	17. Veneçuela (15)	1,3
9. Israel (7)	2,4	18. Corea del Nord (-)	1,3
10. Taiwan (10)	2,4	19. Tailàndia (-)	1,2
		Altres	21,5
		Total	100,0
		Total cost	\$ 110.571 m

Font: SIPRI, Base de dades.

RANKING D'IMPORTACIONS D'ARMES DEL TERCER MÓN PER PAÏSOS, 1981-85

En aquesta estadística es pot observar els 20 països principals pel que fa a la compra d'armes. El denominador comú dels 12 primers rangings és la proximitat d'un focus o conflicte armat. Predomina la zona del golf pèrsic i la del pròxim orient (Egipte, Síria, Israel, Líban).

Altres països com l'Índia, Paquistan, Taiwan, Cuba o Corea del Nord és realment per la tensió existent amb els seus veïns. Els països que gasten més per aconseguir armes són: Iraq, Egipte, l'Índia, Síria i Aràbia Saudita...

Emissors	% Exportació Tercer Món		% D'emissors Amb destí Tercer Món		5 Principals Receptors, 1982-86	% Concentr 5 Receptors
	1982-86	1977-81	1982-86	1977-81		
França	15,1	12,4	86	71	Iraq, Aràbia Saudita, Índia, Argentina, Egipte	55
Regne Unit	5,3	5,1	67	85	Índia, Xile, Oman, Nigèria, Egipte	58
RFA	3,9	1,7	63	42	Argentina, Colòmbia, Malàisia, Bahrain, Kuwait	81
Itàlia	3,6	3,3	98	94	Líbia, Veneçuela, Equador, Perú, Malàisia	70
Espanya	1,6	0,2	100	100	Egipte, Mèxic, Marroc, Argentina, Iraq	84

Font: SIPRI, Base de dades.

RANKING D'EMISSORS D'ARMES CAP AL TERCER MÓN DELS CINC PRIMERS PAÏSOS D'EUROPA OCCIDENTAL

Solament els cinc països d'Europa Occidental de la gràfica del costat, representen el 30 per cent del total de les armes que arriben al T.M. Destaca el 15 per cent de l'Estat francès. Cal observar que dels cinc països, els tres primers, de totes les exportacions que hi ha 2/3 parts són destinades al tercer món, en canvi, pel que fa a Itàlia i Espanya, pràcticament totes van cap als països més pobres. Una altra observació és que com major és el percentatge d'exportació cap al Tercer Món, menor és el percentatge de concentració en els 5 primers països receptors —cas de França—, i viceversa —cas d'Espanya.

VALOR DE LES EXPORTACIONS D'ARMES DELS PRINCIPALS EMISSORS

EMISSORS		1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986
URSS	A (1)	4.317	3.787	2.164	4.121	4.967	5.875	7.025	732	2.874	4.875	7.233	9.065	9.786	8.590	7.141	7.112	6.904	7.521	7.948	7.681
	B	2.845	3.398	3.871	4.183	4.830	5.344	5.094	976	5.348	5.756	6.766	7.910	8.363	8.339	7.906	7.454	7.325	7.433		
USA	A	1.816	2.215	3.118	3.551	3.830	5.924	6.264	481	7.074	7.257	9.722	6.852	4.020	5.712	6.277	7.192	6.336	5.230	4.291	5.180
	B	2.017	2.442	2.906	3.728	4.538	4.810	5.515	200	6.960	7.077	6.985	6.713	6.517	6.011	5.907	6.150	5.865	5.631		
França	A	274	580	274	693	677	786	1.643	263	1.144	1.398	2.157	2.409	3.264	2.356	3.134	2.892	2.778	3.654	3.796	3.566
	B	333	433	500	602	815	1.012	1.102	247	1.521	1.674	2.074	2.317	2.664	2.811	2.885	2.963	3.251	3.337		
Regne Unit	A	478	518	1.038	472	1.212	1.195	1.307	071	1.196	834	1.641	1.200	773	703	1.161	1.670	579	1.135	942	1.516
	B	537	564	744	887	1.045	1.052	1.196	121	1.210	1.189	1.129	1.030	1.096	1.102	977	1.050	1.098	1.169		
Xina	A	214	162	86	101	321	417	232	382	320	211	114	459	412	548	328	736	877	1.146	792	1.208
	B	154	159	177	218	232	291	335	313	252	297	303	349	372	497	580	727	776	952		
RF. Alemanya	A	66	36	56	3	86	108	—	408	261	166	204	258	162	283	931	321	1.172	1.820	505	541
	B	52	44	50	58	51	121	173	188	208	259	210	215	368	391	574	905	950	872		
Itàlia	A	96	121	85	37	95	137	148	268	139	163	294	323	975	653	1.332	1.346	970	811	539	324
	B	73	75	87	95	100	137	157	171	202	237	379	481	715	926	1.055	1.022	999	798		
Espanya	A	6	12	6	—	—	10	—	—	5	7	13	30	21	9	97	371	542	525	247	107
	B	12	8	5	5	3	2	3	4	5	11	15	16	34	106	208	309	356	358		
Israel	A	*	1	9	5	1	34	4	67	121	59	55	470	228	209	277	375	310	174	184	144
	B	2	3	3	10	10	22	45	57	61	155	187	204	248	312	280	269	264	237		
Brasil	A	—	—	1	—	—	—	—	11	25	154	130	120	112	268	273	202	298	269	185	121
	B	*	*	*	*	*	2	7	38	64	88	108	157	181	195	231	262	245	215		
Altres T. Món	A	44	13	15	26	48	134	30	184	146	157	187	95	507	177	385	542	789	573	310	498
	B	77	81	29	47	51	84	108	130	141	154	218	225	270	341	480	492	520	542		
Altres industrialitzats occident (2)	A	67	105	241	68	223	327	254	83	218	514	184	464	301	226	287	437	438	152	129	261
	B	117	102	141	193	223	191	221	279	251	293	336	338	292	343	338	308	289	284		
Altres industrialitzats neutrals (3)	A	4	7	6	3	232	5	10	13	24	63	71	41	445	272	320	181	282	251	107	182
	B	12	4	50	51	51	52	57	23	36	42	129	178	230	252	300	261	228	201		
Altres industrialitzats de l'Est (4)	A	126	163	139	143	60	72	56	19	23	63	76	144	124	129	232	68	111	137	57	50
	B	107	135	126	115	94	70	46	47	48	65	86	107	141	139	133	135	121	85		
Total	A	7.509	7.721	7.238	9.223	11.752	15.023	16.974	12.982	13.571	15.921	22.082	21.932	21.130	20.135	22.176	23.444	22.387	23.401	20.031	21.308
	B	6.338	7.451	8.688	10.191	12.042	13.191	14.060	14.894	16.306	17.297	18.927	20.240	21.491	21.763	21.854	22.308	22.288	22.114		

(1) A: Anualitat

B: Moviment promig d'un període de 5 anys

(2) Austràlia i Japó

(3) Àustria, Nova Zelanda, Suècia, Suïssa i Iugoslàvia

(4) WTO

(*) Menor de 0,5 m. dòlars

— Sense moviment

(L'indicador de valor serà expressat en milions de dòlars, al preu constant del 1985)

Font: SIPRI YEARBOOK 1987, Base de dades.

Corea del Sud

VICTÒRIA DEL CANDIDAT OFICIAL I AMBIENT DE FRAU

El setze de desembre d'aquest any s'han celebrat les eleccions per a la presidència de la nació per primera vegada en molts anys per sufragi universal i no per la via directa, a través d'un reduït col·legi legislatiu. La preparació d'aquestes eleccions ha vingut acompanyada d'un clima de gran tensió, esperances i a la vegada incertitud envers els resultats; les expectatives n'eren unes però la por que els resultats fossin falsejats i el procés es duigués irregularment era una possibilitat bastant evident.

S'enfrontaven les dues principals forces opositores, liderades per Kim Young Sam del Partit per a la Reforma Democràtica (PPD), al candidat oficial Roh Tae Woo, general retirat de l'exèrcit aviat farà set anys, amic i company de carrera de l'actual president Chun Doo Hwan, i líder del Partit per a la Justícia Democràtica (PJD). És molt difícil que els votants s'oblidessin del seu passat no gens llunyà lligat per complet a la dictadura i per tant possible recanvi preparat per aquesta.

Pel que fa als dos candidats de l'oposició, Kim Young Sam representa el Centre personatge dedicat a la política des de la seva joventut, gris i sens gaire personalitat, i pel que es rumoreja era el candidat dels EEUU en aquestes eleccions per substituir la Dictadura Militar. A l'esquerra Kim Dae Jung, una personalitat que és centre de grans es-

perances i grans odis, amb el suport dels obrers, però acusat continuament de no haver sabut trobar una fórmula per unificar l'oposició contra el règim.

El quart candidat era l'ex-primer ministre conservador Kim Jong Pil.

El panorama polític no ha canviat gaire: les eleccions les ha guanyades el candidat oficial per un 36% dels vots enfront d'uns resultats de l'ordre d'entre el 25% i el 30% per cada un dels altres dos i és evident que la unió de l'oposició hauria significat el canvi, el deixar enrera tota l'etapa negra dels últims anys.

Des de l'oposició s'han detectat nombrosíssims casos d'irregularitats en tot el procés electoral; les més evidents han estat objecte de resposta violenta en defensa dels drets democràtics i han desencadenat una forta protesta i aixecaments en diverses poblacions. Cal dir que no sols l'oposició s'ha queixat sinó que també ho han fet institucions menys compromeses.

El que ha quedat ben clar és que el fracàs ha vingut donat, malgrat les irregularitats, per la falta d'unitat de la qual el poble sud-coreà està queixós. L'anunci de convocatòria d'unes properes eleccions legislatives pot ser que sigui una possibilitat per tal que l'oposició actuï d'una manera més positiva i aconseguixi en el Parlament el que no obtingué a les eleccions presidencials. ■

HAITÍ, VIOLENCIA I DEMAGÒGIA

La població d'Haití amb dret a vot ben just si ha arribat al 20 per cent de participació en l'escrutini electoral. Altres fonts han anunciat que l'abstenció podria arribar fins i tot al 90 per cent. El motiu d'aquesta poca participació podria ésser la poca confiança per part de la població en unes eleccions justes. Tot fa presagiar que bona part de l'electorat ja sabia la poca seriositat d'unes eleccions preparades pel president del país, el general Henri Namphy. Però l'autèntica causa del fracàs —al menys en participació— electoral, ha estat el temor, la por i la incertesa davant actes violents realitzats pels escamots seguidors de Duvalier.

Les eleccions s'han portat a terme el 17 de gener perquè el 29 de novembre passat va ésser del tot impossible de continuar. Els col·legis electorals solament van estar oberts dues hores. Els Toton Macuts van desenvolupar tot un seguit d'actes inhumans que varen produir la mort a 30 persones —segons l'oposició més de 100— arreu del país però bàsicament a Port-au-Prince, capital de l'illa. En aquelles eleccions el control de la situació per part de l'exèrcit fou un fraeàs, però el més preocupant és que, segons fonts ben informades, alguns membres de l'exèrcit mateix ni tan sols intervingueren per aturar la violència dels escamots duvalieristes.

Retornant a l'escrutini de gener, cal dir que els incidents han estat inferiors d'un bon troç. Un sector molt important de la població rural és el que ha gosat d'anar a les urnes. En el centre de la població hi havia un ambient tens.

Dos dies després d'haver-se celebrat l'esdeveniment històric —primeres eleccions democràtiques des del 1957— els quatre candidats centristes amb millors posicions segons els observadors, diuen que han guanyat.

Gerard-Philippe Auguste, Hubert de Ronceray, Gregoire Eugène i Lesly Manigat pensen que poden aconseguir la victòria. Els tres primers acusen Manigat de manipulació al seu favor. És curiós pensar que el president del Consell Electoral Provisional ha afirmat que tot el procés ha estat un èxit i que gairebé no hi hagi hagut cap irregularitat. Per contra, alguns mitjans de comunicació han afirmat que joves menors d'edat i sense estar inscrits al cens, varen votar tres vegades el mateix dia. ■

TURQUIA, UNA EMPENTA MÉS PER ASSOLIR LA DEMOCRÀCIA

El passat 29 de novembre Torgut Ozal, líder del Partit de la Mare Pàtria, va guanyar les eleccions legislatives anticipades a Turquia. Aquestes eleccions s'havien de celebrar un any més tard, però donat el resultat advers en el referèndum de pocs mesos abans on es tractava d'aprovar el retorn de polítics de l'oposició, el partit del govern les va anticipar per tal de minar la seva estratègia.

La tàctica d'Ozal fou molt meditada. Arran del cop d'estat del 1980 per Kenan Evren, el bast país euro-asiàtic està sota una dictadura. A partir de 1983 es va intentar reconvertir la dictadura en una forma híbrida de conduir el país i es va voler pretendre donar una realitat de semblança, és a dir, instaurar un govern amb aparences i formes teòricament democràtiques. Per tal de continuar en aquesta línia política calia sondejar l'opinió pública per veure la seva integració en aquest estil de govern o al revés, observar d'una manera clara si la població era fidel al partit de Tur-

gut Ozal. En veure que el referèndum va quedar mig i mig, (vegeu eleccions *Dossier Cidob* n° 20) de seguida va convocar eleccions per a finals de novembre passat per tal de no donar temps als líders als quals s'havia donat llum verda per reiniciar l'activitat política.

Turquia és un país cobejat pel món occidental per raons estratègiques bàsicament. El país pot servir de intermediari entre Europa occidental i Nord-amèrica, per una banda i l'extens continent Asiàtic per l'altra. A més a més, també podria fer de mitjancer amb la població musulmana; i tot això sense amenaçar, de moment, amb l'integrisme que hores d'ara hi ha en el propi país. Al territori de Turquia que hi ha al continent asiàtic hi ha diverses basses, llocs d'observació i silos nuclears tant dels Estats Units de Nord-amèrica com de l'OTAN. Una altra causa que justifica la seva situació estratègica és que es topa amb països tant delicats com l'URSS, Iran, Iraq, Síria, Bulgària, Grècia o Xipre. Per tots aquests punts inte-

ressa a occident mantenir bones relacions amb l'Administració d'Ankara i no pas per conceptes econòmics malgrat ésser un mercat potencial de més de 65 milions d'habitants.

Cal recordar la sol·licitud d'ingrés a la Comunitat Econòmica Europea i la negativa com a resposta per part de la CEE no es féu esperar. Es pot intuir que el fet fou més a conseqüència de la campanya electoral que no un pas coherent en la seva línia de Govern. No obstant això, tot país és lliure de prendre les seves decisions i el seu futur.

Cal destacar, pel que fa a la realitat econòmica, que Turquia ha tingut un creixement econòmic del 7 per cent. Per altra banda, per tal de poder obtenir el millor creixement econòmic de la OCDE ha calgut tenir una inflació de prop del 50 per cent, un deute extern de 31.000 milions de dòlars i una renda per càpita que ben just supera els 900 dòlars. La disminució del poder adquisitiu ja val més de no comentar-la. ■

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms
 Adreça
 Població D.P. Telèfon
 Data de naixement D.N.I. n°
 Professió

Banc o Caixa
 Adreça
 Població D.P.
 Nom del(s) titular(s)

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ptes. any (protector)

Sistema de pagament:

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, obert/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per

Adreça del titular

N° compte/llibreta

L'exèrcit indi s'enfronta a la guerrilla tàmil

L'ÍNDIA ENCETA UN NOU VIETNAM A SRI LANKA

El passat dia 29 de juliol els governs de Nova Delhi i de Colombo van firmar un acord de pacificació de l'illa d'Sri Lanka (l'antiga Ceilan). Des de llavors, entre vint i trenta mil soldats indis estan destacats a l'illa veïna de l'Índia per defensar el compliment de l'acord. Un acord que vol posar punt final a gairebé cinc anys de violents enfrontaments ètnics entre la minoria de població tàmil i la majoria cingalesa, però que de moment només ha aconseguit acarnissar el conflicte i situar-lo al límit mateix de la seva «vietnamització».

Cinc mesos després de la firma del pacte indo-srilanquès que en teoria acabava amb la guerra civil ètnico-religiosa que enfronta les comunitats tàmil-hindú i cingaleso-budista, cap ni una de les seves clàusules, començant per l'alto el foc i el desarmament de la guerrilla tàmil, no s'ha pogut complir. Per extensió, cap de les previsions polítiques del pacte: eleccions al nord i est d'Sri Lanka, habitades per majoria de població tàmil, i referèndum sobre la unió d'aquestes dues províncies, no es podran posar en pràctica per ara. El fracàs fins ara de la solució pacífica s'ha degut sobretot a la posició ultraradical d'una facció de la guerrilla tàmil. Per bé que les diferents guerrilles nacionalistes tàmls, inclosa la més radical, dels Tigres d'Alliberament van acceptar de paraula, en un primer moment, l'acord de pau i l'entrega de les armes, el procés de pacificació es va frustrar quan el dia 6 d'octubre els Tigres van anunciar el seu rebuig total de l'acord. A partir d'aquell moment el govern indi va reaccionar ordenant les seves tropes d'èl·lit de desarmar-los per la força i això va suposar el començament d'una veritable guerra al terç nord-oriental d'Sri Lanka, i sobre tot a l'enclau de Jaffna, plaça forta dels guerrillers tàmls, on encara es lluita aferrissadament contra l'exèrcit indi. La «pax india» ha esdevingut així una guerra sense treva en la qual, en només cinc mesos, han mort unes tres mil persones, la meitat de les víctimes comptabilitzades des del començament del conflicte l'any 1976, fins l'agost passat, que es calculen en unes sis mil. D'altres fonts no tan fiables fan un càlcul de més de deu-mil morts.

Un acord impopular

El pacte indo-srilanquès no disgusta només els Tigres d'Alliberament, que com és natural no van participar en la

seva elaboració. Tampoc no agrada als tàmls moderats i a bona part de la població cingalesa mateixa, que es majoritària.

Tant l'oposició ultra-nacionalista, encapçalada per l'ex-primera ministressa Sirimavo Bandaranaike com l'influent clergat budista, integrat per trentamil monjos predicadors, consideren que s'ha obert la porta a la dominació de Colombo per part de l'estat veí de l'Índia, considerat el mil·lenari enemic del nord. Fins i tot també el govern de l'antiga Ceilan, que presideix Junius Jayewardene, l'artífex de l'acord amb l'Índia, s'ha ressentit del document d'entesa amb la dimissió d'un dels seus ministres, contrari al pla d'autonomia per als tàmls. Aquesta primera esquerda pública al si del govern cingalès, sobre la qüestió tàmil, no ha impedit malgrat tot que el Partit d'Unitat Nacional, que encapçala el president i primer ministre Jayewardene, fes prosperar dues controvertides lleis que concedeixen a la minoria tàmil una autonomia limitada a un terç del país. Amb una majoria parlamentària de les dues-terceres parts, l'executiu de Colombo va donar llum verda a una legislació autonòmica que permet l'elaboració d'una esmena constitucional per desbloquejar el camí de creació de consells provincials pels tàmls i la creació d'una província única entre totes dues: la del nord i de l'est, on la minoria tàmil és majoritària. El mateix projecte aprovat també preveu que les províncies unides podran votar posteriorment si volen continuar unides o no.

Des de l'oposició parlamentària aquest pla es qualifica de traïció argumentant que s'atorga als tàmls el 30% del territori total i el 60% del seu litoral, quan només representen el 13% dels setze milions d'habitants d'Sri Lanka. I per impedir posar-lo en pràctica, el principal partit opositor de la Llibertat, exigeix la convocatòria d'un referèndum

per tal que el poble li doni el seu vist-i-plau. En cas contrari el mateix Partit de la Llibertat vaticina que en les actuals circumstàncies polítiques —estat d'emergència a tot el país, congelació sindical, prohibició de mitings i manifestacions, a més de moltes altres restriccions en l'exercici de les llibertats individuals— l'antiga Ceilan va cap a una revolta popular. Al seu torn, el govern de Colombo es defensa d'aquests atacs acusant el partit opositor de fomentar les violentes protestes i actes vandàlics de terrorisme que sacsejen el país.

L'atzucac de Rajiv Gandhi

Amb la firma de l'acord de pau amb el president d'Sri Lanka, el cap d'estat indi, Rajiv Gandhi, s'havia proposat abastar tres objectius polítics de gran transcendència per al seu actual mandat polític. Gandhi volia en primer lloc afirmar el paper de l'Índia com a potència regional. Per fer-ho només li calia aprofitar l'oportunitat que, aparentment, li brindava l'estiu passat Sri Lanka, i demostrar que Nova Delhi era capaç d'assumir aquest paper posant ordre a la seva rebotiga: l'illa veïna de l'Índia.

En segon lloc també li interessava presentar-se, als ulls dels 55 milions de ciutadans tàmls que habiten l'estat indi de Tamil Nadu, amb capital a Madràs, com al protector dels seus germans d'ètnia, que a finals del segle passat van emigrar en massa a la petita illa veïna, i de la qual ara fugen amb destinació inversa, esporuguits per la guerra civil.

En tercer lloc Gandhi també necessitava desesperadament un èxit de política exterior per compensar el naufragi intern del país, immers en una depauperació creixent i en un clima de violència racial que enfronta les comunitats hindú i sikj des de principis de la dècada actual.

L'estratègia de Gandhi per aconseguir els beneficis dels tres objectius semblava molt senzilla. De fet, el cap de govern indi confiava que només promovent una solució reformista a Sri Lanka s'afebliria l'extremisme dels Tigres. Sense cap mena de dubte, Gandhi confiava massa que aquest sector minoritari de la població, la guerrilla armada ultraradical dels Tigres d'Alliberament, que durant anys havien emprat mètodes violents i terroristes, acceptaria passar a una via de reformes pactades entre els dos gabinets de Nova Delhi i Colombo.

Vist el resultat negatiu d'aquesta iniciativa, ara el primer ministre indi, lluny d'haver aconseguit cap dels tres objectius de gran abast que s'havia proposat, no sembla haver estat mai tan lluny d'obtenir-los.

A l'interior de l'Índia, concretament a l'esmentat estat de Tamil Nadu, les coses han canviat molt des del 29 de juliol passat, quan l'acord de pau prometia un futur millor per als seus germans de sang d'Sri Lanka. Els habitants d'aquest estat indi que abans d'aquesta data qualificaven Junius Jayewardene de genocida, perquè utilitzava l'aparell militar i policíac contra els revoltats tàmlils, ara titllen d'això mateix Gandhi. I no només amb paraules. Els partits polítics indis que no obeeixen el mandat de Delhi treuen la gent al carrer per exigir el final de la intervenció armada índia i la cancel·lació de l'ajut econòmic a Colombo, que puja a un tres-cents milions diaris que es fan insostenibles per a la migradíssima economia de l'estat indi.

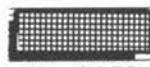
Igualment el fet de la intervenció armada a Sri Lanka té efectes molt desestabilitzadors per al prestigi de Gandhi, en un moment especialment delicat per a ell, atès el reforçament progressiu de l'oposició a l'escena política de Nova Delhi.

No és exagerat de dir, per tant, des d'aquest punt de vista, que l'Índia ha caigut al parany d'Sri Lanka. Nova Delhi va acudir fa cinc mesos com a pacificador de la veïna illa del sud, per garantir l'execució d'un acord entre cingalesos i tàmlils i desarmar els guerrillers, i fent-ho així s'ha acabat convertint en el botxí d'aquells als quals va anar a protegir. La fallida maniobra diplomàtica de Nova Delhi potser servirà per conquerir els reductes tàmlils, però mai no aconseguirà extirpar els sentiments independentistes i d'impedir que alguns d'aquests s'expressin si-no-vols-per força.

Cinc anys de guerra civil

Ceilan va esdevenir colònia separada de Madràs (Índia) l'any 1832, sense deixar, però, de pertànyer a l'imperi

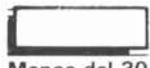
POBLACION TAMIL

Más del 50 por 100

Sobre el 30 por 100

Menos del 30 por 100

La situació geogràfica de la població Tàmil.

britànic, que no li va concedir un règim d'autonomia limitada fins l'any 1931. Al cap de disset anys, el dia 4 de febrer del 1948, va obtenir la independència, sense acceptar continuar dins l'òrbita de països de la Commonwealth.

A partir d'aquell moment, els dos partits polítics: Partit Nacional Unit i el Partit de la Llibertat es turnen el poder d'acord amb els resultats de les continuades confrontacions electorals. Amb un règim democràtic que s'autoanomena república socialista parlamentària, l'antiga Ceilà compta amb un Parlament de 168 escons amb plena capacitat legislativa. Els successius governs, formalment democràtics i parlamentaris, han anat restringint, malgrat tot, amb el pas del temps i a mesura que el conflicte ètnic tàmil-cingalès s'ha acarnissat, les llibertats civils. De fet, la guerra a Sri Lanka (es va passar a dir així arran del canvi de nom imposat per un govern de coalició d'esquerra, l'any 1972) ha acabat convertint el que sempre havia estat un sistema més o menys popular, en un règim progressivament autoritari, que no s'està de recórrer a l'estat d'emergència des del 1979. Des de llavors, un dòcil parlament controlat pel partit del govern, el Nacional Unificat, renova mensualment i sense solució de continuïtat, l'estat d'excepció que atorga poders excepcionals al poder executiu que ostenta el president i primer ministre Junius Jayewardene.

Tres anys abans de la implantació per primer cop de l'estat d'emergència, el 1976, comença l'activitat guerrillera tàmil. Ja feia sis anys que s'havia creat el moviment dels Tigres d'Alliberament Tàmil, el 1970, que s'aniria reforçant fins acabar sent l'actual moviment armat independentista més radical i més actiu. El conflicte ètnic no es radicalitza,

però, fins el 1983, data considerada el punt de partida de l'escalada bèl·lica que pateix Sri Lanka. El juliol d'aquell any van morir 13 soldats cingalesos víctimes de l'explosió de mines col·locades pels tàmlils. L'atemptat va desfermar una onada de violentes manifestacions antitàmlils a tot el país, amb un balanç de mig miler de persones mortes, la majoria d'elles d'ètnia tàmil.

El 1986 els enfrontaments es multipliquen, i el nombre de víctimes no para de pujar, fins un total en aquell moment de dos mil morts, inclosos dos-cents soldats, un miler de militants tàmlils i set-cents civils.

El gener d'enguany els guerrillers tàmlils van fer-se amb la península de Jaffna, al nord de l'illa. L'arribada a Jaffna, aquell mateix mes, del líder dels Tigres, va agreujar encara més el clima de violència. El 17 d'abril els guerrillers van atacar tres autobusos i dos camions i van matar 26 persones. Només quatre dies després 113 persones van morir en explotar tres cotxes bomba a Colombo.

Pel que fa al paper protagonista de l'Índia dels últims mesos a Sri Lanka, a partir del 1985, Nova Delhi va començar a fer de mitjancer entre el govern de Colombo i els rebels tàmlils. Les negociacions no van avançar gaire fins l'any actual. El juny passat l'Índia va intentar enviar a Jaffna ajut humanitari als tàmlils per via marítima, després de l'ofensiva militar de l'exèrcit de Colombo. La Marina cingalesa va obligar els vaixells indis a recular, sense aconseguir deturar l'operació d'ajut, que es va portar a terme dos dies més tard per mitjà de paracaigudes. Finalment l'Índia i Sri Lanka, a darrers de juny van reprendre les negociacions que van desembocar en l'acord del 29 de juliol. ■

Jordi Duch i Sesplugues

A la ciutat d'Amman

LA CIMERA CONVOCADA PER LA LLIGA ÀRAB: ÈXIT DE PRESÈNCIA O DE RESULTATS?

La Lliga Àrab convocà aquesta cimera el mes de setembre i la reunió tingué lloc a primers de novembre. En principi, i en unes condicions polítiques no tan inestables com les que sofreix aquest grup de països, podria semblar el temps adequat per tal de treure'n resultats positius i sense presses de la situació actual: ara bé, la complicació de les relacions polítiques del món àrab fa que encara es faci més difícil lligar les intencions primeres amb els resultats finals. És per això que dubtaríem a afirmar que no hagi estat una més de les reunions que s'han fet fins ara i que les conclusions a les quals s'ha arribat eren la fita màxima a què es podia arribar sense produir-se un trencament estrepitos.

Després de la reunió, sobretot en el món occidental i en els primers moments, s'han fet comentaris positius sobre els resultats aconseguits que han anat essent matisats més tard en funció dels esdeveniments posteriors i del raonament que escau a una anàlisi menys apressada. Cal dir que els ulls estaven posats en la reacció que tindrien els països àrabs davant de la posició iraniana en l'actual conflicte militar a què està subjecte aquella part del món. El comunicat deia que «s'invita la comunitat internacional perquè adopti totes les mesures útils per portar l'Iran a respondre les demandes de pau» però el que sí és veritat és que no s'han adoptat mesures conjuntes per part dels reunits contra l'Iran; les nacions àrabs no han actuat en la mesura que esperaven molts països de la comunitat internacional i és que uns són els desitjos i altres les realitats, i que per molta por que facin les contínues demostracions de l'avenç de l'integrisme en aquesta part del món, és ben cert que el que es pretengui que l'enemic comú sigui l'Iran fins a cert punt és una il·lusió dels països occidentals per així desplaçar d'aquest punt de mira Israel. De tot això es cuidaran els esdeveniments de desvetllar-ho...

Preliminars

A la reunió de ministres d'Afers Exteriors celebrada a Tunis el proppassat mes de setembre ja varen evitar pren-

dre una decisió respecte al tema de l'Iran i es van donar un temps prudential per fer les reflexions oportunes davant de les missions de pau que es pensaven fer. La reunió fou causa d'expectatives però la seva poca durada, — només cinc hores—, i la disminució del nombre d'assistents impedí que es toquessin els temes en profunditat i els interessos estaven més centrats en els discursos que es farien a les Nacions Unides on havien d'intervenir tant el president Ali Jamenei de l'Iran com el president Reagan. Estaven tots els integrats de la Lliga Àrab d'acord en què era molt important veure l'evolució dels esdeveniments i veure els resultats —si n'hi havia— sobre la situació. Cal constatar que la decisió presa per convocar la cimera va ser feta segons informacions per la mateixa Lliga Àrab; sembla ser que fou Síria només la que objectà que no sols havien de tractar del conflicte entre l'Iran i l'Iraq sinó de tots els problemes que té el món àrab i que sota aquestes condicions estava disposada a participar. No obstant haver estat d'acord a donar aquest pas, els líders àrabs es mostraren escèptics d'arribar a prendre resolucions enèrgiques envers el principal problema: el de fer un front comú contra l'Iran. Fins els darrers moments no es va tenir la certesa de quins líders de més alt nivell hi participarien ni de la duració de la trobada; cal afegir que varen causar una certa desil·lusió les negatives d'assistència personal de Gaddafi que va enviar a Amman el seu segon, el comandant Jalud.

Tot això amb les declaracions que si Egipte era readmès, com fins al moment s'havia comentat en la Lliga Àrab, ell s'aliaria militarment amb l'Iran i que proposaria com a tema la fabricació d'una bomba atòmica àrab. Per altra banda, Arabia Saudita i el Marroc varen enviar els prínceps hereus; això va suposar que es donés pas a una sèrie d'especulacions que ja s'havien fet amb anterioritat: que hi havia tensions dins de la casa reial saudí i la mostra n'era l'absència del rei Fahd. També s'objectà que era una manera còmoda de no comprometre's personalment en el debat. Tots els líders amb problemes interns, en alguns casos de certa importància, en alguns casos directament lligats a la política exterior dins del marc de les actuals aliances, pretenien la solució dels problemes; en molts dels casos els propis i d'una manera molt més suau, dels generals.

Per una part Síria presentà des de l'inici una posició bastant rígida en relació a l'admissió d'Egipte però per altra banda té unes necessitats econòmiques que se suposava que l'obligarien a fer alguna mena de concessió; cal afegir la coincidència de la destitució a Tunísia de Habib Bourguiba, la qual cosa representa un seriós trontoll i s'haurà de veure en relació a l'estabilitat del Magrib. És curiós que la caiguda del líder tunisià —encara que sembla pels esdeveniments que es veia venir des de fa ja algun temps la seva incapacitat i aquest ha estat el motiu del seu relleu—, s'iniciés amb el procés dels integristes i en últim terme fos el fi del seu lideratge.

El gran protagonista absent és Hosni Mubarak a causa de l'expulsió d'Egipte de la Lliga ja fa nou anys, després dels acords de Camp David; tal com es rumorejava, es farien intents per retornar-lo a l'organització no sols per ser un dels més poblats dels estats àrabs sinó perquè és també un vot no despreciable i necessari per al grup d'estats moderats en funció dels objectius que es proposin. Cal dir que el pre-

sident egipci no va escatimar possibilitats en fer declaracions de bona voluntat en relació al president siri Hafez el Assad; ni el rei Hussein que des de fa un temps està interessat en reconciliar el president iraquíà Saddam Hussein amb el president de Síria i per aquest motiu ha multiplicat els contactes tant com ha pogut entre els dos líders.

El representant del Líban, el president Amin Gemayel, sembla ser que tenia uns interessos molt clars en aquesta cimera com pot ser l'ajut econòmic que, com se sap, respon a les necessitats creades per una crisi econòmica de grans dimensions lligada directament amb la inestabilitat política i els continus enfrontaments dels diferents grups polítics o comunitats que formen l'estat; tot això, lligat als interessos que té Síria en aquest cas i la nosa que li fan a aquest últim els grups integristes que estan creixent en el Líban, està creant un desplaçament de les possibilitats síries.

La cimera

El rei Hussein manifestà que estava disposat a perllongar la cimera tant com fos possible per arribar a uns resultats concrets en els principals assumptes que a ell li preocupaven: el front comú contra l'Iran, el retorn d'Egipte a l'organització de la Lliga Àrab i per últim aconseguir la reconciliació de l'Iraq i Síria. L'amfitrió d'aquesta reunió ha desenvolupat tots aquests mesos i, principalment aquests últims dies, una batalla diplomàtica a tots nivells a fi d'aconseguir el que es proposa. Hi ha hagut fortes pressions a Síria perquè es distanciés de l'Iran, i Jordània i els països àrabs moderats han jugat la carta econòmica; és a dir, aquest any es produeix el venciment del termini de deu anys durant els quals Síria ha vingut rebent ajut econòmic dels països petrolers com a pre-

mi de la seva posició de primera línia envers Israel. És obvi que Síria en aquests moments necessita els diners tant de l'Àrabia Saudita com de Kuwait; Síria s'enfronta a una situació econòmica molt compromesa amb un deute extern d'uns quinze mil milions de dòlars, amb la caiguda de les rendes del petroli. Tot això amb una extraordinària puja dels preus fa que la seva situació econòmica estigui molt ressentida. Un dels impediments perquè no s'adoptés durant aquests últims anys una política comú enfront de l'Iran per part de la Lliga Àrab, ha estat les diferències existents entre els dos països i aquestes són conseqüència de la pugna des de fa molt de temps desenvolupada pel lideratge del moviment baassista, del qual es fan líders ambdues nacions. És evident que les declaracions que fins ara ha vingut fent Damasc han estat més dirigides a un front comú, no contra els germans de raça; és a dir, la tesi síria és que l'Iraq ha començat una guerra que distreu els àrabs del seu principal enemic objectiu i enemic comú: Israel. Hi ha hagut reconciliació més aviat de tipus simbòlic a través d'una reunió propiciada pel rei de Jordània encara que no varen faltar les paraules amb els protagonistes o bé allí mateix o a través dels mitjans de comunicació. Varen expressar els seus punts de vista amb menys duresa si pot ser però sense variar gaire les seves posicions molt clares; per altra banda Síria es reafirmava en el fet que la guerra del golf solament servia a l'imperialisme. Iraq insisteix en el perill que representa per al món àrab l'Iran; també insistí Síria en el fet que el retorn d'Egipte a la Lliga tindria uns efectes més dolents que positius. Cal remarcar que la política síria es manté en una coherència clara respecte a estar en contra dels fets polítics que provocaren l'expulsió d'Egipte. Sembla que per part de la resta de països àrabs s'hagi oblidat certes coses: per concretar, clardia dir que el

problema amb Israel i el problema palestí no estan solucionats i que és una bomba que pot esclatar el dia menys pensat.

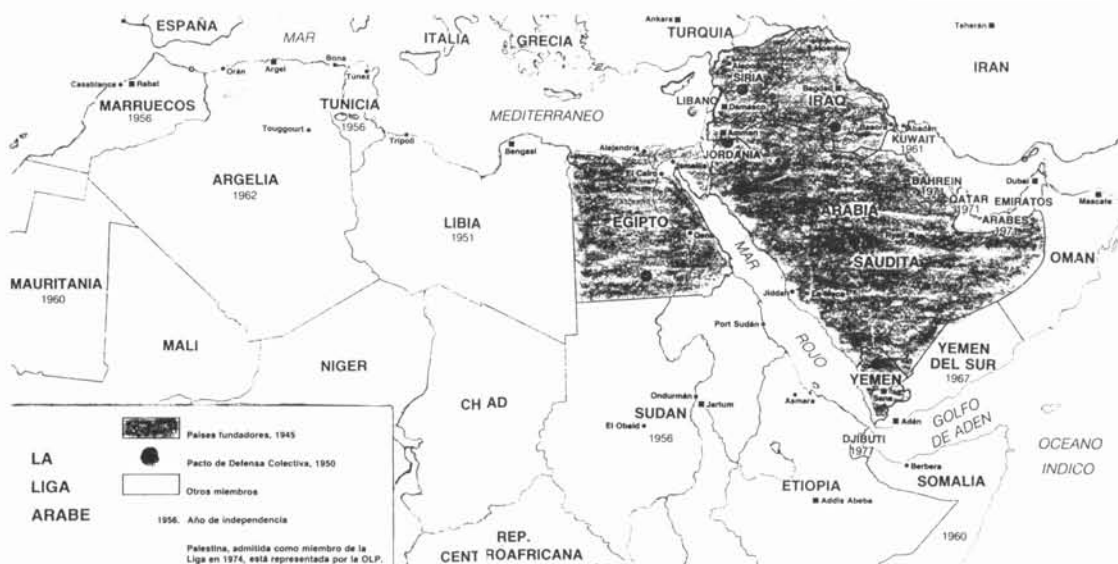
Els resultats finals d'aquesta cimera han estat clars: no s'ha decidit cap mesura contra l'Iran ni tan sols el trencament amb Teheran que s'havia insinuat fins i tot aquest estiu passat; s'ha emès un comunicat en el qual es condemna l'Iran. És de creure que hi deu haver tingut part de responsabilitat entre les dues posicions l'actitud síria. El retorn d'Egipte a la Lliga àrab no ha estat possible però s'ha deixat la porta oberta perquè els països que ho vulguin restableixin relacions diplomàtiques amb ell.

Cimera de solucions intermitges: tot-hom ha preservat fins a cert punt la seva honorabilitat; s'han fet certes concessions però el que sí és cert, els objectius que l'animaven en un principi, han quedat en paraules, posicions ambigües, reconciliacions simbòliques. Per altra banda el principal aliat de l'Iran ha aconseguit el pagament d'uns dos mil milions de dòlars per part dels països del golf amb la qual cosa sembla que queda clar que el paper de Síria dins de l'Orient mitjà continua essent molt important malgrat les afirmacions que s'han vingut sentint darrerament.

D'immediat, tant Líbia com Síria feren declaracions en els seus respectius països que evidenciaven la clara disposició després de la cimera tals com «Washington tem la revolució iraniana», «els àrabs s'han d'unir no contra l'Iran sinó contra els EEUU», declaracions fetes pel segon de Gaddafi en el mateix d'Amman.

La premsa síria no ha deixat relluir indicis que hi hagi un canvi de posició envers l'Iran o l'Iraq i curiosament a Jordània es cometava que tot això no tenia gaire importància. ■

Enric Crusat i de Abaria

La participació de la UAB en els projectes comunitaris de formació

LA UNIVERSITAT I LA CEE

La Universitat i la CEE

De fet, el mot Europa és avui més que un signe, que una referència obligada, que un eventual catecisme local. Passada l'època dels ideals, passada inclús l'època dels desencants, la nostra circumstància de país «del Sud» i la nostra localització universitària ens imposa paulatinament un —relativament— nou àmbit d'acció, ple de continguts i possibilitats que no hauriem mai de desapropiar. Per a aquesta tasca no cal ja fe, sinó convicció: i quan prenem com a punt de partida la situació històrica de les nostres Universitats, la convicció arriba de seguida...

Com veieu, estic parlant alhora d'Europa com nou àmbit de desenvolupament de persones i ciutadans, i d'Europa com a nou àmbit d'acció específica de la nostra Universitat, concretament mitjançant la creació del Vice-rectorat d'afers Europeus, del qual m'han fet responsable, en una mena de paral·lelisme. Aquest paral·lelisme no és simplement intencional, sinó fruit d'una certa lògica administrativa i funcional. L'escala europea de plantejament d'interessos, de discussió de projectes, de circulació de papers té, de vegades, aquestes exigències d'acció específica que obliguen a modificar l'organigrama i que es creï un Vice-rectorat, o una coordinació, o un Comitè... com de fet s'ha optat des de les més diverses institucions universitàries del país, en un assaig d'adaptació a les circumstàncies.

Abans he parlat de continguts i de possibilitats del nou àmbit d'acció. ¿Quins serien aquests «continguts» imprescindibles que Europa aportaria a les nostres Universitats, ara i aquí? Definitivament dos. Dos només, absolutament clars, però. Dues aportacions imminents, no gens precàries ni de signe conjuntural: estic parlant de dos valors que apleguen un gran consens: l'obertura i la millora de la qualitat de la universitat. Així, estretament lligades entre si —qüestió no sempre compresa des del món científic—, l'acció comunitària en matèria d'ensenyament i l'acció comunitària en matèria de recerca ens aporten obertura i ens forcen a la qualitat de la nostra institució. D'altra banda, se'ns obren possibilitats clau en l'àmbit de les relacions universitat-empresa i en l'àmbit de la formació contínua de professors, de quadres, de joves a l'atur, que fan cristal·litzar un

concepte més generós i eficaç d'universitat.

Bé: diguem les coses pel seu nom. «Ensenyament», en el marc de la Comunitat Europea, ha deixat de significar entrebanc, obstacle, no reconeixement i dificultat de convalidació d'un títol per significar obertura, mobilitat, intercanvi, filosofia del programa ERASMUS. La clau d'aquest programa és el seu llenguatge, un tant arriscat. Amb un finançament insignificant, té un impacte estructural immens. ¿Per què? Perquè és un repte, perquè força l'acord, perquè desafia els mecanismes normatius tradicionals. Si el finançament comunitari és insuficient —sempre ho és, donada l'escassa dotació del programa— l'acord entre Universitats, professors i estudiants està ja fet i és difícilment renunciable...

La nostra UAB ja te sis programes ERASMUS aprovats per aquest curs 1987-88, alguns amb mobilitat d'estudiants. Concretament, a Ciències Econòmiques amb la Universidad de Passau (Baviera), deu estudiants son al nostre Campus tot aquest curs. L'EUTI (amb la Universitat de Haute Alsace i una ampla xarxa) i Ciències de l'Educació (amb la Universitat de Florència) varen ser els altres dos beneficiaris de començament de curs. Al desembre es varen aprovar els altres tres dossiers presentats per la nostra universitat: el Tercer Cicle de Estudis Europeus, amb la Universitat de Louvain, Lyon III, Tilburg, ICADE i Panteios d'Atenes; el de Ciències Polítiques, amb la Universitat de Florència i un nou de l'EUTI amb les universitats de Rennes i Bristol. Tot això per aquest curs 1987-88.

Aquests dies finalitza el termini de presentació de dossiers per al curs 1988-89: i haig de dir que, independentment dels resultats d'avaluació i de les possibilitats de finançament per part de la Comunitat, la UAB es mou, i molt. Podem fer un repàs per capitols, ja que presentem més de vint dossiers de programes de cooperació, més una desena de sol·licituds de finançament de «Vistes d'estudis». Si, com he dit sempre, primer ens havíem de moure els departaments, facultats, professors perquè els estudiants poguéssin moure's i ésser autèntics beneficiaris del Programa —com de fet ho hem d'ésser tots— les iniciatives han superat les previsions.

Reflexió

La millora de la qualitat de l'ensenyament ve, com sabem, estretament lligada a l'obertura de les nostres universitats, en un signe de reciprocitat amb els partners-testimonis de les nostres activitats. I tot això està, alhora, estretament lligat amb el desafiament de la recerca a la CEE i a la participació en els projectes comunitaris de formació (COMETT, participació a 3 programes; FONS SOCIAL, presentació d'un important bloc de cursos d'especialització) i de recerca. Tot i que dedicarem un pròxim balanç als projectes científics comunitaris amb participació de la UAB, i al calendari per a 1988 als altres programes d'importància, substancial i material, com COMETT II, ESPERIT II, FAST II; o Medi ambient, estimulació, EURAM, nous materials... (fent referència al nou programa 1988-1991), així com al repte que suposarà per la UAB l'aprovació dels 27 cursos presentats per a subvenció del FONS SOCIAL EUROPEU (150 milions de Pts.), haig de confessar que el grau d'acceptació dels projectes dels nostres científics és bo: d'un total de 20 projectes presentats al 1987, n'han estat acceptats 7 (amb quanties que van des dels 2 milions als 30 milions de Pts. de participació comunitària), i altres 8 es troben pendents de desbloquejament pressupostari, previsiblement pel mes d'abril de 1988.

En d'altres termes: si Europa ens aporta, almenys, obertura i millora de la qualitat de l'oferta de la nostra universitat, ha de tenir ja un impacte visible. Si hem d'acollir un promig de 100 estudiants estrangers per any, hem de garantir qualitat d'acollida i preparació lingüística. Si hem de enviar els nostres estudiants a d'altres universitats, hem d'avaluar la seva preparació lingüística i preparar el seu aprofitament màxim. I aquest és el nostre segon repte...■

Blanca Vila

Vice-rectora d'afers Europeus de la UAB

PROGRAMA ERASMUS

INFORMACIÓ-UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

*QUÈ ÉS EL «PROGRAMA ERASMUS»?

- És un programa de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) (1ª fase: 1987-1990) en matèria de mobilitat dels estudiants universitaris.
- Suposa determinades ajudes financeres per a la cooperació entre situacions d'ensenyament superior i la creació d'una «xarxa universitària europea», amb l'objectiu fonamental d'obertura d'aquestes universitats i la mobilitat dels seus estudiants.
- En un període inicial l'acció s'adreça principalment a l'establiment d'una forta coordinació entre les universitats, el seu personal docent i els programes practicats, cara a una oferta de cursos parcialment o totalment integrada.
- Els cursos universitaris compresos al PROGRAMA ERASMUS (mobilitat dels estudiants i mobilitat docent, més accions addicionals) hauran de ser cursos acadèmics permanents de primer, segon o tercer cicle, cursos totals o parcials (de tres mesos a un any acadèmic).
- Les beques per a estudiants, finançades 100% per la CEE són beques compatibles amb altres ajudes, i renovables, d'un import de 300.000 a 350.000 pts. per tot un any.

* Per a qualsevol informació addicional sobre **programes específics**, accions Erasmus de la UAB, o qüestions importants, adreceu-vos als:

- **Responsables de la XARXA ERASMUS** UAB d'estudiants, a cada Centre.
- **Vice-rectorat d'Afers Europeus de la UAB** (Edifici Rectorat).

PROGRAMA ERASMUS

Dades provisionals a 31 de gener de 1988

1. Dossiers acceptats curs 1987-1988: 6

CC. Educació	CC. Econòmiques (empresa)
EUTI (2)	
CC. Polítiques	Estudis Europeus (Dret)

2. Balanç per al 1988-1989 - DOSSIERS PRESENTATS / CEE

Dades generals: 36 programes conjunts d'estudis (provisionals) amb participació de la UAB
(no estan computades les sol·licituds de **visites d'estudi**, addicionals, que superen la vintena)

A) UNIVERSITATS ESTRANGERES INCLOSES A LA XARXA:

- Amb universitats italianes: 14
- Amb universitats franceses: 25
(7 amb Tolosa - tres universitats)
(6 amb Montpeller I, II, III)
- Amb universitats alemanyes: 9
(3 amb Heidelberg)
- Amb universitats britàniques: 10

B) ÀMBITS (genèricament referits) de l'intercanvi previst:

- Filologies (Catalana, Occitana, Espanyola, Francesa, Anglesa) -
Lingüística - Didàctica de la llengua: 10
- Traducció - Interpretació: 5
- Ciències Socials — Història (Antiga, Moderna, Econòmica) } 6
— Geografia
— CC. Polítiques i Sociologia
- Ciències Socials — Dret (Dret Internacional, Dret Comunitari } 5
Europeu, Dret Constitucional,
Terminologia Jurídica trilingüe)
- CC. Econòmiques — Economia de l'Empresa } 5
— Economia Aplicada
— Economia Agrícola
- CC. Educació: 1
- Ciències: — Matemàtiques } 4
— Veterinària
— Biologia Antropologia

C) ESTUDIANTS: Beques: estudiants UAB entre 120 i 125
estudiants estrangers entre 130 i 140

COMPROMISO DE ACAPULCO PARA LA PAZ, EL DESARROLLO Y LA DEMOCRACIA

Declaració sobre el Deute Extern efectuada pels presidents reunits a Acapulco el 29 de novembre del 1987. El grup s'anomena «Países miembros del mecanismo permanente de consulta y concertación política» i en formen part: Argentina, Brasil, Colòmbia, Mèxic, Panamá, Perú, Uruguai i Veneçuela

Deuda externa

La recuperació de un creixement econòmic sostenut, la millora del nivell de vida de nostres pobles i el fortaleixement dels processos democràtics en l'àrea, requereixen una solució justa i permanent del problema de la deute externa, així com mesures inaplazables per disminuir el pes del servei de la mateixa. Per això és necessari superar la incertidumbre derivada de la inestabilitat econòmica internacional i revestir les transferències netes de recursos al exterior, incloses les resultants del deterioro dels terminis del intercanvi.

Los resultados alcanzados hasta ahora son insuficientes. No obstante, se ha logrado un reconocimiento creciente de que cualquier solución viable debe incorporar como condición necesaria el creixement sostenido de los países deudores; de que el servicio de la deute debe ajustarse a la capacidad de pago de cada país; de la naturaleza política del problema; de la corresponsabilidad entre deudores y acreedores en esta materia, así como de la necesidad de establecer fórmulas de contingencia que atenuen el impacto negativo de factores externos al control de los países deudores.

Las negociaciones hasta el presente no han reflejado estos principios. Representan tan solo paliativos temporales y no constituyen una solución permanente del problema, ya que el peso de la deute se ha incrementado. Los procesos de negociación son recurrentes, demasiado largos y complejos, con lo cual se genera incertidumbre en el diseño de las políticas de desarrollo de largo plazo y se inhiben las decisiones de inversión y las corrientes autónomas de financiamiento.

Para avanzar hacia una solución definitiva del problema se requiere, por lo tanto, que aquellos principios ampliamente reconocidos se traduzcan en acciones concretas y esfuerzos de todas las partes involucradas, en un marco de corresponsabilidad y equidad.

Para enfrentar los aspectos más inmediatos del problema, y ante la imposibilidad de atender el servicio de la deute por encima de la capacidad de

pago de los países deudores, ajustando ese servicio a las necesidades de su desarrollo, hemos decidido orientar nuestras acciones en las negociaciones de conformidad con las siguientes pautas:

a) Asegurar créditos suficientes y en términos adecuados de los bancos comerciales, que permitan continuar los programas de desarrollo, y limiten la transferencia neta de recursos y financien una proporción apropiada de los intereses u otros compromisos con dichos bancos. Sin este financiamiento el servicio regular de la deute no es posible.

b) Establecer límites a la tasa de interés de conformidad con modalidades decididas entre las partes y con el objeto de contribuir a una mayor certidumbre y continuidad de los programas de desarrollo y a la previsibilidad de la gestión económica.

Para avanzar hacia la búsqueda de una solución permanente del problema, hemos decidido instruir a nuestros ministerios para que, a la brevedad, entablen negociaciones con los gobiernos de los países industrializados, los organismos financieros internacionales o los bancos comerciales, según corresponda, a fin de:

a) Crear mecanismos que permitan que nuestros países se beneficien de los descuentos del valor de las respectivas deudas en el mercado, con la consecuente reducción en el servicio de las mismas.

b) Impulsar la ampliación de mecanismos que compensen fluctuaciones transitorias fuera del control de los países deudores, como es el caso de las tasas de interés. Estos mecanismos no deben estar sujetos a condicionalidad alguna.

c) Coordinar esfuerzos con el propósito de ampliar la base de recursos de los organismos financieros internacionales y promover nuevas políticas de los mismos que aseguren flujos netos adecuados hacia los países en desarrollo. En particular:

- Revisar las políticas del FMI de modo de asegurar un ajuste con crecimiento.

- Estimular un papel activo del Banco Mundial congruente con su naturaleza de banca de desarrollo. En la formulación de mecanismos nuevos que

contribuyan a la solución del problema de la deute, entre los cuales debe incluirse el uso de su capacidad para otorgar garantías.

- Mantener el carácter multilateral del Banco Interamericano de Desarrollo en la toma de decisiones, y asegurar que tenga los recursos que le permitan ser un contribuyente neto al financiamiento externo de la región.

d) Desvincular el otorgamiento y desembolso de los créditos de la banca comercial de los acuerdos con el FMI y el Banco Mundial.

e) Objetar condicionalidades cruzadas en los programas financieros con los organismos multilaterales y el establecimiento de condiciones previas en las negociaciones del Club de París.

f) Plantear ante los gobiernos de los países acreedores que se adopten fórmulas de alivio en la deute adquirida con sus organismos oficiales de crédito a la exportación, a fin de evitar que se generen flujos netos negativos de parte de nuestros países. Adicionalmente, promover una flexibilización de las normas y reglamentos aplicables que haga posible adoptar soluciones innovadas al problema del endeudamiento externo.

g) Apoyar que los países de menor desarrollo relativo de la región obtengan condiciones especialmente favorables en la negociación de sus deudas externas, además de aquellas que se instituyan por los países latinoamericanos.

h) Asegurar, en el marco de la Ronda Uruguay, la vinculación entre el pago de las obligaciones financieras y el acceso de las exportaciones de los países deudores al mercado internacional.

Estas negociaciones se llevarían a cabo en el ámbito de una coordinación y consulta permanentes entre nuestros gobiernos. De no concretarse oportunamente los avances planteados, algunos países, a la luz de su circunstancia propia, podrán verse obligados a tomar medidas unilaterales para limitar el servicio de su deute en forma congruente con sus necesidades de desarrollo. En este sentido, expresamos nuestra solidaridad con los países que, en ejercicio de su soberanía, toman medidas para limitar el servicio de su deute a su capacidad de pago. ■